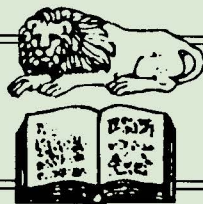

Jeromos füzetek

Bibliatudomány – Bibliaapostolság

33. szám

Szentírásvasárnap '98

Szent Jeromos Bibliatársulat

« « « Budapest, 1998 » » »

Tartalomjegyzék

Júdea pusztája: Vádi el Qelt (Szekely János felvétele)	címlap
Ajánlás	1
Egy ős-Pünkösöd nyomai az ember szívében (Barsi Balázs OFM)	2
Szent Pál tanítása a megváltásról (Kocsis Imre)	9
<i>Melléklet: Élő Ige Bibliaiskola, 23. óra</i>	[169-176]
Miatyánk	17
Támpontok a csoportos bibliaolvasáshoz (Carlos Mesters)	20
Innen-onnan (Székely István)	22
Szentírás a szenvedésben (Olofsson Placid OSB)	23
Olvasóink kérdezik (Székely János)	27
A Szentírás az életemben [vallomások]	29
Társulatunk életéből	32

J e r o m o s f ü z e t e k
Szentírástudományi, bibliaismereti folyóirat
lelkipásztorok, hitoktatók, bibliaapostolok számára
ISSN 0866-2207

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Bibliatársulat

B i b l i a k ö z p o n t

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6 Fax: 312-24-78

Nyitva: hétfő-csütörtök 9-17 * 332-22-60

A szerkesztőbizottság tagjai:

Székely István, Tarjányi Béla, Vágvölgyi Éva

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Nyomda: Gödi Print Kft.

Ajánlás

Az ember ahhoz a Krisztushoz hasonlóan emeli föl hangját, aki „könnyek között és hangos kiáltással” (Zsid 5,7) fordult Istenhez, főként a Getszemáni kertben és a kereszten: az ember Istenhez kiált, miként Krisztus kiáltott, s így tanúskodik arról, hogy a Szentlélek segítségével részese az Ő fiúságának.

A Szentlélek, akit az Atya a Fiú nevében elküldött, így részesíti az embert Isten benső életében. Ő teszi az embert Krisztushoz hasonlóan fiúvá és örökösévé azoknak a javaknak, melyek a Fiú örökségét alkotják (vö. Gal 4,7). Ebben áll az „Isten benső életében megmaradás” vallása, melyet Isten Fiának megtestesülése indított el.

A Szentlélek, aki Isten mélységeit vizsgálja (vö. 1 Kor 2,10), Krisztus áldozatának erejében vezet be minket, embereket e mélységekbe.

II. János Pál pápa:
Tertio millennio adveniente, 8
(Ford. Diós István)

Barsi Balázs OFM

EGY ŐS-PÜNKÖSD NYOMAI AZ EMBERI SZÍVBEN

Ki az, akivel egy életen, sőt egy Örökkévalóságon át együtt kell lennem, ha akarom, ha nem? Ki az, aki, ha mindenki elhagyna is, velem marad? Ki ez az én, akit cipelek, vagy, aki engem hordoz? Ki ez a személy, ez a valaki, aki én vagyok? Akit egy megkérdőjelezhetetlen törvény kényszerít szeretnem, még mielőtt hallanám az isteni parancsot: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!”?

Egyeseknek talán a Szentlélekről való beszéd úgy tűnik, nagyon távoli és elvont és konfúz. Nem igaz! Nagyon közeli! És nagyon konkrét! Egyfajta Ős-Pünkösdről szeretnék beszélni, amely éppen az önszeretet tényében van. Mi foghatóbb annál, hogy szeretjük önmagunkat?! Az önszeretet olyan tény, amelyre a kinyilatkoztató Isten hivatkozik mint kétségbevonhatatlan, megingathatatlan, szilárd pontra. „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!” (Mt 19,19). Ha Ő hivatkozik rá, ha legfőbb parancsát erre építi mint mintára, akkor ez nem lehet mástól, mint Őtőle. Mert Isten semmire nem épít, aminek az alapjait nem Ő rakta le. Az önzés bűn, az önszeretet viszont létezésem Istentől akart legalapvetőbb törvénye. „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!” (u.o.). De csak egy naív, tiszta gyermek tudja magát mindvégig szeretni. Életünk alakulása legtöbbször meggyőző arról, hogy nem vagyunk méltóak a szeretetre. Mert ki az, aki felvállal minket mindenestül? Csak egy naív, tiszta gyermek hiszi azt – azért jó, hogy élnek közöttünk mindig gyermekek –, hogy őt végtelenül érdemes szeretni. Mert ha nem végtelenül, akkor nem is szeretet az. De, aki nem úgy fogadja Isten országát, mint a gyermek, nem jut be oda (Mk 10,15). Mert Isten országa éppen azt jelenti, hogy elfogadjuk, hogy Isten szeret minket, föltétel nélküli és érdemeinktől független szeretettel.

Az önszeretet reflexió önmagunkra. Lehet, hogy nem tudatos, de reflexió. Vagyis kilépünk önmagunkból, és visszatekintünk önmagunkra, mint egy tárgyra. És értékeliük magunkat, szeretettel fordulunk önmagunk felé.

Van-e konkrétabb ennél? Minket sokszor azzal bolondít az ördög, hogy a templomban olyan dolgokról van szó, és Krisztus olyanokról beszél, amelyek távol vannak tőlünk, ami csupán eljövendő! Tény azonban, hogy az önreflexióra semmi sem képes a hatalmas világmindenségben,

csak az angyal és az ember. De hogyan történhetik meg az, hogy egy személy kilép önmagából? Közben természetesen önmagában marad, és visszatekint önmagára, és dönt önmaga mellett. Ez az esemény ősbibb, mint a tudatos, logikus gondolkodás. Mert a tudatos, logikus gondolkodás előtt ott van a tény, hogy szeretjük önmagunkat. Ha ez az önszeretet megbetegszik, akkor öngyilkos lesz az ember. Az öngyilkos pedig nem lehet eszménykép.

De honnét vesszük azt, hogy szeretni kell önmagunkat? Belegondoltunk ebbe? Az értelem ezt nem tudja igazolni, mégis kötelessége meghódolni előtte, mert az öngyilkossággal az értelem önmagát is a semmibe dobna. Az értelem, ha elég intelligens, akkor meghajlik az előtt a tény előtt, hogy önmagunkat szeretni kell, még mielőtt kimondaná az ember, hogy „én vagyok, én létezem”, vagyis mielőtt ezt a szellemi-logikai reflexiót létezésével kapcsolatban megtenné, már megtette azt a döntést, hogy szereti önmagát.

De hogyan történik meg ez a csoda? Ez az első és legnagyobb tény az életünkben, és emberi ésszel ez megmagyarázhatatlan. A kinyilatkoztatás vet rá csak fényt.

Isten szava itt elég világosságot ad nekünk. A Teremtés könyvében olvassuk a ránk vonatkozó első isteni szót -az első azt is jelentheti, hogy a legalapvetőbb- „Teremtünk embert képmásunkra, magunkhoz hasonlóvá...” (Ter 1,26). Isten Szentháromság: Atya és Fiú és Szentlélek. Az Atya megismeri magát, van róla egy képe. Ez a kép egy másik személy, Aki viszontszereti Őt, ám a szeretet sem lehet csupán valami, hanem valaki, mert ha csak valami lenne, akkor nem tehetné még személyesebbé a személyt. A szeretet tehát egy személy: a Szentlélek.

Az Atya öröktől fogva szereti a Fiút, és a Fiú öröktől fogva viszontszereti az Atyát, és a kettejük szeretete a Szentlélek. Karácsony vecsernyéjének első versszaka erről szól. Nem a földi születésről. Nem lenne szeretet, nem lenne születés a Földön, ha Isten nem lenne Szentháromság.

Az emberi személy teremtése pillanatában megkapta a Szentlelket, akit még nem ismert. „Az Úristen megalkotta az embert – olvassuk – a föld porából, és orrába lehelte az élet leheletét. Így lett az ember élőlénynyé.” (Ter 2,7). Hogy nem tévedünk afelől, hogy itt egy ős-Pünkösdről, Lélek-adásról van szó, azt a föltámadt Krisztus igazolja, aki a hét első napján megjelenve rájuk lehelt, és így szólt: „Vegyétek a Szentlelket!” (Jn 20,22). Az első ember Isten belső életéből részesült; még nem ismerte a Lelket, de kapott a Lélekből. Isten ugyanis azért teremtette az embert az Ő képére és hasonlatosságára, hogy egykor felvehesse az Ő örök benső isteni életébe. Isten az ember iránti szeretetét kezdettől fogva kiárasztotta az ember szívébe a Szentlélek által. Ezért minden Istentől elrugaszkodott, hitet-

len, önző ember mégiscsak képes élni, mert működik benne az ős-Pünkösöd, amíg teljesen ki nem irtja, meg nem szomorítja a Lelket. Mert amit mint végső ajándékot ad az Isten, azt kezdettől fogva adja. Istennek az ember iránti szeretete a Szentlélek titokzatos jelenléte által Ádám szívében, személyében megjelent, mint édes, őseredeti végtelen vonzás.

Gyermekkorunkban a csigát kicsalogattuk házából egy énekkal. Az első embert az örök szeretet, a feltétel nélküli isteni szeretet, a Szentlélek csalogatja ki önmagából, de mivel az emberi személy szellemi valóság, magában is képes maradni. A Szentlélek szeretetére, egy vonzásra, mert itt vonzás éri az emberi személyt, kilép önmagából. Képes visszatekinteni önmagára, megpillantja önmagát. Ez a teremtésben távoli képe az Atya, a Fiú, és a Szentlélek kapcsolatának.

Az embernek csak azért lehet önmagáról képe, mert valaki szereti őt. És ezen szeretet vonzására merészkedik ki önmagán kívülre. Ez igen nagy merészség. Ezt nem tehetnénk meg, ha valaki nem biztatna föl bennünket. Ahogy önmaga képtelen lett volna kilépni önmagából, ha nem került volna vonzásba, a Lélek vonzásába, úgy most képtelen lenne önmagát megpillantani Isten szeretete nélkül, mert nem igazán önmaga szemével nézi magát az ártatlan ember, hanem a Szentlélektől megvilágosított szemével.

Így tehát nem a saját szemével nézi Ádám magát. Igaza volt az őskigyónak, amikor így szólt az ártatlan emberhez: „Isten jól tudja, hogy amely napon abból esztek, szemetek felnyílnak.” (Ter 3,5). Mert az az abnormális, hogyha fölnyílnak. Az a normális, ha le van zárva, és a Lélek világosít meg bennünket magunkról.

Igen, a bűn után, Istennel szakítva az ember elvesztette szeméből a Szentlélek világosságát, és saját szemével nézte önmagát, ezért szegyenkezett.

De nem csak arról van szó, hogy a bűn előtti ártatlan állapotban az ember a Szentlélektől megvilágosított szemmel tekintett önmagára, hanem arról is, hogy sohasem látta Istentől, az Isten szeretetétől függetlenül önmagát, hanem mindig az Isten szeretetében. És ezért valami olyan nagy, végtelen értéket látott, amelyet a végtelen Isten szeret.

A gonosz szellem ettől a látványtól akarta elvonni a büntelen embert, és arra vette rá, hogy végre önmagát nézze Isten rávonatkozó szeretete nélkül. Mintha ez lenne az objektív látás, mintha ez lenne a valóság. Ez nem objektív látás. Ez nem igaz. Hiszen az ember teremtmény, és a Teremtő nélkül egy pillanatra sem létezne. Egyszerűen a létezésünk gyökerében ott van a tény, hogy Isten most akar minket. És ha ezen akarát és szeretet nélkül nézzük magunkat, akkor nem objektívek vagyunk, hanem

rosszul látók. Nem látjuk a teljességet. Létezésünk gyökerében ott van az isteni szeretet, amely akar minket, amely a nem-létezésből hívott elő.

Tehát egy olyan humanizmus, amely az embert Isten nélkül szemléli, gyökerében beteg, romlott és romboló.

Az eddig szemlélt esemény – tudniillik az, hogy az emberi személy egy vonzásra, a Szentlélek vonzására kilép magából és a Szentlélektől megvilágosítva visszatekint önmagára és megpillantja önmagát, mint a végtelen isteni szeretet tárgyát, és így szeretni kezdi önmagát, mintegy az isteni szeretettől fölbiztatva és fölbátorítva – mondom – ez az esemény bizonyítja azt, hogy nem az önszeretet az ember életében a legősibb tapasztalat, hanem az Istennek iránta való szeretete. Ezért a főparancsot így tárja elénk az Úr Jézus: „Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből” (Mt 22,37). Mert hiszen Ő előbb szeretett minket, Ő csalogatott elő minket lelkünk csigaházából. Ő biztat föl bennünket arra, hogy szeressük önmagunkat.

Ez a legnagyobb, az első parancs.

A második hasonló hozzá: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!” (Mt 19,19), vagyis most, hogy Istentől szeretve elfogadtad, megszeretted önmagad, most a másik teremtetett személy felé fordulhatsz, aki hozzád hasonló, s úgy szeretheted őt, mint saját magadat, mert a Szentlélek erre kérésít téged.

Ezen a két parancson alapszik az egész Törvény és a Próféták. Vagyis a teljes isteni kinyilatkoztatás, kezdettől a beteljesedésig, vagyis az őspünkösdtől a végső Pünkösdig.

Hogy mindez nem valami sápadt, élettől elszakadt eszmefuttatás, hanem valóság, az is bizonyítja, hogy a bűnbeesett embert, a megtestesült Isten, a Krisztus hasonló eseménybe sodorja bele, de most már magasabb szinten, a tudatos hit és a tudatos önfelfogás szintjén, egy végtelenül magasabb kegyelmi rendben. Végül is nem mást kell elhinni a Krisztus-követőnek, mint azt, hogy őt, a tékozló fiút is hazavárja az Atya, mert Isten ki-hagyás nélkül szerette őt, öröktől fogva az Ő Egyszülött Fiában.

A Názáreti Jézus egy dologról akar meggyőzni bennünket, amiről Ő meg van győződve, és ami kereszthalálában és föltámadásában beteljesedett: a létezés legmélyén egy végtelen jóindulat van, akkor is, ha most ácsolják a keresztemet. Akkor is, ha egyedül vagyok, és akkor is, ha ráfe-szítenek.

Ha ezt nem hiszed el, nem hiszel Krisztusban.

A Szeretett Tanítvány – igen sokat mond ez a név, magát a keresztyént jelenti – ezt értette meg, amikor kimondta: „Megismertük a szere-

tetet, amellyel Isten szeret bennünket, és hittünk benne”. Hogyan lehetséges ez a hit? Az Újszövetség szerint a Szentlélek kiáradása, közlése által. Azért született Krisztus e világra, halt meg és támadt föl, hogy nekünk adhasson most már nem csak lelkéből, hanem nekünk adhassa a Szentleket, aki egy személy.

Újra kicsalogatja személyünket a csigaházból, egy édes vonzással, az Énekek Énekének gyönyörűséges isteni szerelmes verseivel, melyet nekünk énekel. Megadja szemünknek azt a természetfölötti látóképességet, hogy saját magunkra tekintve meglássuk magunkon Jézusnak, az Isten Fiának a vérért, amelyet értünk ontott ki, bűneink bocsánatául. Hogy meglássuk magunkat a megszentelő kegyelem hófehér ruhájában, vagyis az Istennek irántunk való megváltó, megbocsájtó szeretetébe öltözve, miközben meghívattunk a Bárány menyegzőjére, és így újra megszeressük magunkat Istennek irántunk való szeretetétől felbízva és felbátorítva. Az önzés beteg dolog. Az helytelen önszeretet. És a mérce most már a másik ember szeretetében nem is az önszeretet lesz, hanem a Megváltó Istennek irántam tapasztalt, keresztes is elviselő szeretete. Aki „szeretett engem, és föláldozta magát értem” (Gal 2,20). Ezért mondja az Úr Jézus az Utolsó Vacsorán: „Szeressétek egymást, amint én szerettelek benneteket, úgy szeressétek egymást” (Jn 13,34). Erre képességet adott nekünk, amikor a Szentleket megadta, aki maga a szeretet. Ő tanúsítja az Atya szeretetét irántunk a mi szívünkben, de azt is lehetővé teszi, hogy vele viszonzzeressük az Atyát, úgy, ahogy az Ő Egyszülött Fia. Erről szól Szent Pál, amikor írja: „Isten szeretete kiárad szívünkbe, a nekünk adott Szentlélek által” (Róm 5,5).

Mindez fényévnyi, sok ezer fényévnyi távolságnál mélyebben van bennünk, mint az a réteg, amelyet a pszichológia tudománya képes kutatni. Nyilván ennek elfogadása áttör a pszichológia által már kutatható rétegbe, sőt a tudatos és gyakorlati életszférába, de mindennek a történésnek a helye az, amit a Biblia szívnek nevez. Ez az ember legmélyebb mélye, amelyet csak Isten Lelke ismer. De azért, mert nagyon mélyen van, meg nagyon titokzatos, azért ne mondjuk, hogy nem konkrét, és hogy nem a legkonkrétabb, nem a legéletbevágóbb, ami ott történik. De egyedül Isten Lelke ismeri az ember mélységeit is, meg az Isten mélységeit is. Itt a mélység a mélységet hívja. Hogy a Szentlélek lakik ebben a mélységben, azt az Ő- és Újszövetség egyaránt tanítja. Sőt, ha odafigyelünk, észrevehetjük, hogy ezt a tényt úgy állítja elénk, mint a végső misztériumot, Isten legnagyobb művét bennünk.

Alaposan kell ismerni a hitünket és tudni a dogmatikát. Az nem csupán tantárgy. Életünket Isten igazságaihoz kell alakítani, különben elveszünk.

Isten Lelke bennünk lakik. Az Ószövetségben ez az emberre vonatkozó legnagyobb ígéret. Ezekielnél olvassuk: „Az én lelkemet adom majd belétek” (Ez 36,27;37,14). S kell a kereszténynek az Isten Lelke? Vagy csak egy-két ájtatosság, vasárnapi mise, vallásos szokások és az u. n. keresztény értékek? Mi az, hogy keresztény érték? Az Krisztus nélkül nem áll fenn.

Hová adja belénk Isten az ő Lelkét? A szívünkbe, amely éppen ezáltal megújul, mert „az új bor, új tömlőbe való” (Mk 2,22). Ezért mondja az Úr, szintén Ezekielnél: „Új szívet adok nektek. Elveszem testetekből a kőszívet, és hússzívet adok nektek” (Ez 36,26). Jeremiásnál ugyanezt ígéri, amikor mondja: „Törvényemet a bensejükhöz adom, és a szívükbe írom” (Jer 31,33). Azt pedig tudjuk, hogy a törvény teljessége a Szeretet (ld. Róm 13,10), aki maga a Szentlélek. Ezért írja Szent Pál már a beteljesülés napjaiban: „Isten elküldte Fiának Lelkét a szívünkbe” (Gal 4,6) és „foglálólul a szívünkbe árasztotta a Lelket” (2 Kor 1,22). Aki ott a mélységben – a Biblia nyelvén a szívünkben – maga jár értünk közbe „szavakba nem foglalható sóhajtásokkal” (Róm 8,26). Mindezt Urunk Jézus Krisztus megígérte az Utolsó Vacsorán. Az ember, ha utóljára szól szereteteihez, a lényegét mondja.

Jézus a Szentlélekről beszél. „A Lélek mindörökké veletek marad, mert bennetek marad” (Jn 14,17). Bennünk, vagyis a szívünkben, abban a mélységben, amelyben a feltámasztás művét már el is kezdte; ő Teremtő, feltámasztó Lélek. Ő kisebb lánggal nem tud dolgozni. Ahol van, ott terem. Nem javítgat. A Szentlélek Isten és az ember mélységeiben lakik. Hiszen ezt olvassuk az első korintusi levél második fejezet tizedik versében: „A Lélek mindent átlát. Még Isten mélységeit is” (1 Kor 2,10).

A Szentlélek mintegy az Istennek a szíve. A legmélyebb valósága. A szív az ember számára jelenti azt a mélységet, ahol identitásának, önazonosságának valódi forrása rejtőzik, ahol egyre inkább önmagává válhat, vagyis a személyt a maga fölfoghatatlan, megfoghatatlan valóságában. A Biblia nem ismeri a személy szót, helyette a szív képét használja. De Szent Pál gyakran a szív helyett lelket mond. „Ha Krisztus bennetek van, a test ugyan holt a bűn miatt, de a lélek él a megigazulás következtében” (Róm 8,11), vagy „maga a Lélek (tudniillik a Szentlélek) tesz tanúságot lelkünkben (vagyis szívünkben), hogy Isten fiai vagyunk” (Róm 8,26). Annyira egy a Szentlélek és a mi lelkünk, hogy Szent Pál szövegeiben néha az ember nem tudja, hogy melyik lelket kell kisbetűvel írni, vagy melyiket nagy betűvel? Ez a hezitálás a legnagyobb keresztény öröm forrása, ez az ember legnagyobb és legutolsó misztériuma. Hogy t.i. Isten Lelke mintegy össze van keveredve velünk.

Annak tehát, aki a Szentlélek misztériumához kíván közeledni, tudnia kell, hogy a Lélek az ember szívében, lelkében, személyében, annak beláthatatlan mélységében lakozik, és hogy a Szentlélek nem csak az ember legvégső titka, hanem az Istené is. Aki szinte egyébre sem gondol, az a szemlélődő. Erre nem lehetne csak egyszer gondolni. Azt hiszem, ebben van a gyökere annak, hogy „szüntelenül imádkozzatok”. A Szentlélek az Isten kimondhatatlan titkának a mélysége, Ő a valóság, a realitás. Istenben a legvégső titok a Szentlélek. A világban is rajta kívül minden csak árnyék, látszathálálra szánt, értelmetlen. Ezek a szavak persze, hogy mélység, misztérium, kimondhatatlan, fölfoghatatlan valóság, nem jelentenek bizonytalan realitást, hanem nagyon is biztosat, és elfogadhatót. Azt jelentik, hogy Istenben a szeretet, aki maga a Szentlélek, Isten végső titka, és egyben a mi végső titkunk is. Vagyis a mi igazi valóságunk olyan valóság, amelyhez képest minden csak árnyék, s annyiban létezik, amennyiben ehhez köze van.

„Nézzétek, mekkora szeretetet tanúsít irántunk az Atya. Isten fiainak hívnak, és azok is vagyunk. Mert nem ismer minket a világ, mert nem ismeri Őt” (1 Jn 3,1). Tehát Istent ismerni és az Embert ismerni lényegében ugyanazt jelenti: a Szentlélek titkát ismerni. Ő az a szent kenet, amelyet megkaptunk, és ezért Szent János szerint: „mindent tudunk” (1 Jn 2,20). Aki ezt tudja, az mindent tud. És nincs szüksége tanításra. Legfeljebb azért jön a templomba, hogy erről halljon. Mert ez a „minden” és ez a tudás, ez egy kegyelem.

A minden ez: Isten végső titka, hogy Ő maga a Szeretet, és a mi legvégső titkunk, hogy Lelkét, szeretetét árasztotta belénk. E nélkül viszont semmit sem tudunk, és semmink sincs. „Akinek pedig nincsen, attól azt is elveszik, amije van” (Mt 25,29). Ha a vallásosságunk, keresztény hitünk nem ennek a végső misztériumnak boldog birtoklása, akkor egy nap szerencsétlenebbek leszünk mindenkinél, mert magunkban is csalódnunk kell és abban az Istenben is, akit magunknak elképzeltünk. Pontosabban: képtelenek leszünk magunkat tovább szeretni, mert nem tudunk egy olyan Istentől, aki föltétlenül és érdemeink nélkül szeret minket.

Ki az tehát, akivel egy életen, egy örökkévalóságon át együtt kell lennem, ha akarom, ha nem? Ki az, aki ha mindenki elhagyna is, mégis velem marad? Ki ez az „én”, akit cipelek, vagy aki hordoz engem? Ki ez a „személy”, ez a valaki? Ki ez az „én vagyok”, akit egy megkérdőjelezhetetlen kényszerítő törvény szeretnem parancsol, még mielőtt hallanám Isten szavát: „Szeresd felebarátodat, mint önmagadat!” (Mt 22,39). Ki vagyok én? A válasz: Isten Lelkétől, a Szentlélektől ájtárt, nyomorúságos létező, akit a végtelen Isten megmagyarázhatatlan módon öröktől fogva mindörökké szeret.

Kocsis Imre

SZENT PÁL TANÍTÁSA A MEGVÁLTÁSRÓL (1)

Szent Pál apostol teológiájában kiemelkedő jelentőségű a megváltásról szóló tanítás, amely az egyháztörténelem folyamán mindig magára vonta a szentírás-magyarázók és a teológusok figyelmét, sőt komoly teológiai vitákra is alkalmat adott. A téma fontossága miatt több oldalú megközelítést tartunk célszerűnek: először a megváltással kapcsolatos terminológia ismertetésével áttekintést adunk Pál tanításáról, majd a hangsúlyosabb pontokra összpontosítva rendszerező formában mutatjuk azt be.¹ Mivel a megváltás a hit alapigazságai közé tartozik, nyilvánvalóan mindegyik levélben említést nyer, persze sokszor csak rövid megjegyzések formájában. Miként a terminológia vizsgálata egyértelművé teszi majd, részletesebb és rendszerezőbb kifejtést az ún. főlevelekben (Róm, 1-2 Kor, Gal) találunk, ezért figyelmünket elsősorban ezekre irányítjuk. A többi levél közül, témánk szempontjából, a Kolosszei és az Efezusi levél emelhető még ki. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy nyelvi és teológiai sajátosságok miatt a biblikusok egy része ezeket nem közvetlenül Páltól, hanem az apostol tanítványi körétől származtatja, s a bennük levő tanítást a páli tanítás továbbfejlesztésének tekinti.² Mivel a megváltástan tekintetében nem látunk lényeges eltérést, e leveleket sem hagyjuk figyelmen kívül, de csak esetenként, főleg összehasonlítás céljából hivatkozunk rájuk.

¹ A páli megváltástannak bőséges irodalma van. A témára mind az Újszövetség teológiáját bemutató, mind pedig a Pál életművét tárgyaló szakkönyvek kitérnek. Itt csak a páli teológiával külön foglalkozó művekből említünk meg néhányat: G. EICHHOLZ, *Die Theologie des Paulus im Umriß*, Neukirchen 1972; H. SCHLIER, *Grundzüge einer paulinischen Theologie*, Freiburg 1978; J. A. FITZMYER, "Pauline Theology": *The New Jerome Biblical Commentary*, Englewood Cliffs 1990, 1382-1416; K. KERTELGE, *Grundthemen paulinischer Theologie*, Freiburg 1991. Kifejezetten a megváltással foglalkoznak az alábbi művek: S. LYONNET, *Les étapes du mystère du Salut selon l'épître aux Romains*, Paris 1969; S. LYONNET - L. SABOURIN, *Sin, Redemption and Sacrifice*, Rome 1970; M. HENGEL, *Crocifissione ed espiazione*, Brescia 1988; H. FRANKEMÖLLE (szerk.), *Sünde und Erlösung im Neuen Testament*, Freiburg 1996.

² Hasonló a helyzet az ún. Pásztor-levelekkel (1-2 Tim, Tit). A kérdés részletesebb tárgyalása a bevezetéstani szakkönyvekben található.

I. A megváltással kapcsolatos terminológia***Kiváltás* (agorazó, exagorazó, apolütrósis)**

Az *agorazó* ige³ alapjelentése: "megvesz", "megvásárol". A profán iratokban az ige csak ezzel a jelentéssel szerepel. Igaz, néha a rabszolgák vásárlásának összefüggésében fordul elő, de nem a "kiváltani" értelemmel. Az ige az Újszövetségben is használatos ebben az alapjelentésben (Pálnál: 1 Kor 7,30). Teológiai alkalmazása megtalálható a második Péter-levéiben (3,1) és a Jelenések könyvében (5,9) is. Érdekes, hogy Pál a megváltásra vonatkoztatva egyedül a Korintusiakhoz írt első levélben használja az igét, mégpedig kétszer, majdnem szó szerint megegyező formában: "(Drága) áron vétettetek meg" (1 Kor 6,20; 7,23). A megfogalmazás általános. Az nem lehet kétséges, hogy a mondat Krisztus keresztdíjazására vonatkozik. De hogy kitől is történt a "vásárlás" vagy a "kiváltás", arról a mondat semmit sem mond. A hangsúly a "megvásároltság" tényén van. Mind a két helyen az Istennel és Krisztussal való közösség kidomborítása a cél. A kereszténynek éppen a megváltás következtében az a feladata, hogy Istent dicsőítse a testében (1 Kor 6,20), illetve Krisztus szolgálja legyen (1 Kor 7,23).

Az *exagorazó* ige⁴ igen ritka a profán iratokban: mind a "megvásárol", megszerez magának", mind pedig a "kivált", "pénzösszeggel szabadságot biztosít" jelentés előfordul. Az Újszövetségben csak Pál használja teológiai fogalomként, mégpedig a Galatákhoz írt levél két helyén: "Krisztus megváltott minket a törvény átkától, amikor átokká lett értünk" (Gal 3,13). "De amikor elérkezett az idők teljessége, Isten elküldte Fiát, aki ásszonytól született, és a törvény alattvalója lett, hogy azokat, akik a törvény alatt voltak, megváltsa, és elnyerjük a fogadott fiúságot" (Gal 4,4-5). Mind a két mondatban a törvény alatti szolgálásból való megszabadulásról van szó. A megváltás eredménye mindkét esetben a Lélekben való részesedés (Gal 3,14; 4,6).

Az *apolütrósis* főnév⁵ az *apolütroó* (= kivált, váltságdíj ellenében kiszabadít) igéből származik. A profán iratok, néha az Újszövetség is (vö. Zsid 11,35), foglyok, halálra ítélték és rabszolgák kiváltásának, illetve felsza-

³ Vö. F. BÜCHSEL, Art. *agorazó*, ThWNT I., 125-126.

⁴ Vö. F. BÜCHSEL, Art. *exagorazó*, ThWNT I., 126-128; R. DABELSTEIN, Art. *exagorazó*, EWNT II., 2; S. LYONNET - L. SABOURIN, Sin., 104-119.

⁵ Vö. F. BÜCHSEL, Art. *apolütrósis*, ThWNT IV., 354-359; K. KERTELGE, Art. *apolütrósis*, EWNT I., 331-336; S. LYONNET - L. SABOURIN, Sin., 79-103.

badításának jelölésére használják. A teológiai alkalmazás főleg a páli iratokban található meg. A páli alkalmazásban kettősség figyelhető meg. A főnév kétszer a Krisztus halála által már megvalósult megváltásra vonatkozik: "Általa vagytok ti Krisztus Jézusban, aki Istentől bölcsességünkkel, igazságunkkal, megszentelődésünkkel és megváltásunkkal lett" (1 Kor 1,30). "Mindnyájan ingyen igazulnak meg az ő kegyelméből a megváltás által, amely Jézus Krisztusban van" (Róm 3,24). A Róm 8,23-ban viszont már a végidőbeli megváltásról van szó: "De nemcsak azok, hanem mi is, akik magunkban hordjuk a Lélek zsengéjét: mi magunk is sóhajtozunk bensőnkben, s várjuk a fogadott fiúságot, testünk megváltását." A kettős alkalmazás a Kolosszei és az Efezusi levélben is kimutatható. A megváltás egyrészt folytonosan megtapasztalható valóság: "Benne (Krisztusban) van a mi megváltásunk, a bűnök bocsánata" (Kol 1,14; vö. Ef 1,7). Másrészt a megváltás teljessége, amelynek "foglalójaként" Isten a Szentlelket adta a híveknek, még hátra van (Ef 1,14; 4,30).

A páli szóhasználat háttérében - legalábbis részben - az Ószövetség áll. El kell ismerni, hogy az *agorázó*, *exagorázó* szavak a Hetvenes fordításban sohasem szerepelnek vallásos értelemben. Ugyanez érvényes az *apolütrósis* főnévre, illetve az *apolütroó* igére is. Az utóljára említett kifejezésekkel rokon *lütroó* (kiváltani), *lütrotés* (kiváltó, megváltó) és *lüttron* (váltság) szavak ellenben többször is vallásos tartalmúak. Mögöttük a héber *gá'al* és *pádá^h* tövek állnak. Az ószövetségi jogrendben a rabszolgává vált izraelitát vagy az elidegenített vagyont a legközelebbi férfirokonnak kellett kiváltani, akit "megváltó"-nak (*gó'él*) neveztek (vö. Lev 25,25.47 köv.). Jahve a "megváltó" (*gó'él*) feladatát vállalta magára, amikor megszabadította az izraelitákat az egyiptomi elnyomás alól (Kiv 6,6; 15,13), illetve a babiloni fogságból (Iz 41,14; 43,14). Néhány szövegben Jahve végidőbeli megváltóként jelenik meg (Óz 13,14; Iz 59,20). A Jézus Krisztus által megvalósított megváltás, amelyet Pál oly hangsúlyosan hirdet, folytatása és beteljesítése annak, amit Isten mint megváltó az ószövetségi időszakban a választott nép javára cselekedett.⁶

⁶ A. DEISSMANN (*Licht vom Osten*, Tübingen ⁴1923, 271-281) a vásárlással, illetve a rabszolgák kiváltásával kapcsolatos szavak teológiai használatát a görög kultúrkörben ismert "szakrális rabszolga-felszabadítás" gyakorlatával hozta összefüggésbe. Erről a gyakorlatról elsősorban a delphoi jósszentélyben talált feliratokból van tudomásunk. Az eljárás lényege: egy istenség megváltja a rabszolgát a rabszolgatartótól. Itt valójában a rabszolga által kezdeményezett és kivitelezett önkiváltásról van szó, hiszen a váltságdíjat a szabadságot kérő rabszolga fizeti meg. Az istenség "közreműködése" csak fiktív jogi forma. Az eljárás a felszabadított személy számára kívánt védelmet

Felszabadítás (eleutheroó)

A "szabad" (*eleutheros*) és "szabadság" (*eleutheria*) szavak eredetileg társadalmi vonatkozásban jelentik a szabadságot. A "szabad ember" a fogollyal és a rabszolgával ellentétben a közösség (város, társadalom) teljes jogú tagja. A görög filozófiában a kifejezések átvitt értelemben is szerepelnek a belső, lelki szabadság jelölésére. A páli levelekben a szociális értelemben vett szabadságról is többször szó esik (vö. 1Kor 7,21; 12,13; Gal 3,28; 4,22 stb.).⁷ A "szabadság" (*eleutheria*) azonban Pál számára teológiai fogalom. A Krisztusban hívők kiváltságos állapotát jelöli: ők immáron Isten országának, illetve Isten családjának teljes jogú tagjai, s a mennyei haza várományosai (vö. Fil 3,20).⁸

A keresztény szabadság nem önmagától van, hanem következménye Krisztus szabadító tétének, amelyet Pál az *eleutheroó* igével fejez ki. Az ige a profán görögben gyakran a rabszolgák felszabadításával kapcsolatos. A jelentést tekintve az ige rokon a fentebb említett "kiváltást" kifejező igékkel. De amíg előzőleg az "eszközn", a "váltásdíjon" volt a hangsúly, most inkább az eredmény, a "szabad állapot" kerül előtérbe. Jól kifejezésre jut ez a Gal 5,1-ben: "A szabadságra Krisztus tett minket szabaddá." Az ige többi alkalmazásánál a régi és az új állapot szembeállítása is hangsúlyos: "...felszabadultatok a bűntől, s az igazság szolgálói lettetek" (Róm 6,18); "...felszabadultatok a bűn alól, s Isten szolgálói lettetek" (Róm 6,22). A bűntől való megszabadulás mind a két esetben a keresztség következményeként szerepel. A bűntől való szabadság egyben "a bűn és a halál törvényétől" való szabadságot is jelenti (Róm 8,2). A már megvalósult felszabadítás mellett Pál jövőbeli felszabadulásról is beszél, mégpedig a teremtett világra vonatkozólag: "Mert a teremtett világ is felszabadul majd a romlandóság szolgaságából Isten fiai dicsőséges szabadságára" (Róm 8,21).

nyújtani: megőrizte őt a rabszolgatartó esetleges későbbi zaklatásaitól. A páli szóhasználatnak a szakrális rabszolga-felszabadítással való magyarázata nem meggyőző, hiszen Pálnál a megváltás nem jogi fikció. Emellett a szóhasználatban is kimutatható eltérés. A delphoi szövegekben nem a Pál által használt szavak (*agorazein*, *exagorazein*, *apolütrósis*) találhatók, hanem a *priasthai* ige. Vö. S. LYONNET - L. SABOURIN, *Sin*, 105-110.

⁷ Az 1 Kor 7,22-ben Pál a "rabszolga" (*dulos*) és a "szabad" (*eleutheros*) szavak különböző jelentésével játszik: "Mert aki mint rabszolga kapott hivatást az Úrban, az az Úr szabadosa; hasonlóképpen, aki mint szabad ember kapott hivatást, az Krisztus rabszolgája." A szociális értelemben "rabszolga" Krisztus által - teológiai szempontból - szabaddá válik. A szociális értelemben "szabad ember" ellenben teológiai vonatkozásban Krisztus rabszolgája.

⁸ Vö. H. SCHLIER, Art. *eleutheros*, ThWNT II., 484-500; K. NIEDERWIMMER, Art. *eleutheros*, EWNT I., 1052-1058; F. MUSSNER, *Theologie der Freiheit nach Paulus*, Freiburg 1976; R. SCHNACKENBURG, "A keresztény szabadság Pál értelmezésében": *Krisztus követése - ma*, Luzern 1990, 61-73.

Megmentés (sózó, sótéria)

A *sózó* (megmenteni) és *sótéria* (megmentés) szavak eredetileg valamilyen bajból vagy veszélyhelyzetből való megszabadítást jelölik. A szavak teológiai használata megtalálható már az Ószövetségben, amely Jahvét mint Izrael Szabadítóját (*móšia* 'görögül: *sótér*) mutatja be (vö. Iz 45,15; Mik 7,7; Zak 8,7; Zsolt 25,5). Népe megmentése érdekében Jahve gyakran emberi közvetítőket választ ki, akikre vonatkozólag szintén előfordul a Szabadító (*móšia* 'görögül: *sótér*) cím. A páli szóhasználat legfőképp az ószövetségi gondolkörrel függ össze. Megfontolandó azonban az is, hogy Pálra esetleg a szóban forgó görög kifejezéseknek a görög-római világban való használata is hatást gyakorolhatott. Itt ugyanis az isteneket (Zeusz, Apolló, Artemisz, Aszklépiosz) gyakran a *theos sótér* (megmentő Isten) megnevezéssel szólították meg, mégpedig elsősorban szükséghelyzetekben (betegség, tengeri vihar stb.).⁹

A páli iratokban a *sótér* cím igen ritkán szerepel Krisztusra vonatkozólag (Fil 3,20; Ef 5,23), de igen gyakori a *sótéria* főnév, s még gyakoribb a *sózó* ige. A szóban forgó kifejezések főleg a két Korintusi és a Római levélben találhatók (*sózó* 18-szor, *sótéria* 9-szer). A szavak használata kettős vonatkozású: egyrészt a jelenlegi állapotot, a keresztények Krisztushoz tartozását jelölik (vö. 1 Kor 1,18.21; 2 Kor 2,15; 6,2 stb.), másrészt a végső üdvösségre vonatkoznak (vö. 1 Kor 3,15; 5,5; 7,16; 15,2; Róm 5,9-10; 10,1.9.10.13 stb.). Tagadhatatlan, hogy a jövőre vonatkozó kijelentések vannak többségben. Pál tehát a "megmentés"-en elsősorban az üdvösség teljességét érti. A két alkalmazás mindenesetre összefügg egymással: a kereszttség által a hívő máris megmentettnek tudja magát, de a végső megmentés majd csak a végítéleten fog nyilvánvalóvá válni (1 Kor 3,15; 5,5). Jól kifejezi ezt a következő mondat: "Reményben lettünk megmentve" (Róm 8,24). A kijelentés értelmét a következőképpen lehet kifejezni: "Krisztus által Isten a bűnös ember reménytelen állapotának véget vetett, és Krisztusban reményteli életet ajándékozott."¹⁰

Megbékélés, kiengesztelődés (katallassó, katallagé)

A kiengesztelődéssel kapcsolatos szavak (*katallassó, apokatallassó, katallagé*) a görög szóhasználatból valók. Nincs héber és arám megfelelő-

⁹ Vö. W. FOERSTER - G. FOHRER, Art. *sózó*, ThWNT VII., 966-1024; W. RADL, Art. *sózó*, EWNT III., 765-770; K. H. SCHELKLE, Art. *sótéria*, EWNT III., 784-788; S. LYONNET - L. SABOURIN, *Sin*, 63-78.

¹⁰ W. RADL, Art. *sózó*, 770.

jük. Az etimológiát tekintve a *katalassó* ige az *allos* (= más) töből származik. Alapértelme ennél fogva: "az előző, kedvezőtlen kapcsolatot 'megmásítja'"¹¹ Világi értelemben a szavak személyek, csoportok vagy nemzetek kapcsolatában beálló változást jelölnek: a harag, ellenségeskedés vagy elidegenedés állapotát a szeretet, barátság és bensőségesség váltja fel. Vallásos értelemben történő használata a Biblián kívül is megtalálható istenek és emberek kiengesztelődésére vonatkozólag.¹²

A páli alkalmazásnál igen fontos hangsúlyozni, hogy Isten a kezdeményező, aki Krisztus által kiengesztelte önmagával a bűnös emberiséget. "Ha mi, amikor még ellenségek voltunk, kiengesztelődhattunk Istennel Fiának halála által, most mint kiengesztelődöttünk, sokkal inkább üdvösséget fogunk nyerni az ő élete által. Sőt még dicsekszünk is Istenben a mi Urunk Jézus Krisztus által, aki most megszerezte nekünk a kiengesztelődést" (Róm 5,10-11). "Mindez pedig Istentől van, aki Krisztus által kiengesztelt minket önmagával, és nekünk adta a kiengesztelődés szolgálatát. Mert Isten volt az, aki Krisztusban kiengesztelte magával a világot, úgyhogy nem számította be bűneinket, és ránk bízta a kiengesztelés ígét" (2 Kor 5,18-19). Az Isten által kezdeményezett és a Krisztus kereszthalálában megvalósult kiengesztelődés témája hangsúlyos a Kolosszei és Efezusi levélben is (Kol 1,22; Ef 2,16). Emellett a kozmikus kiengesztelődés gondolata is megfogalmazást nyer: "Mert úgy tetszett az Atyának, ...hogy általa engeszteljen ki magával mindent, ami a földön és a mennyben van" (Kol 1,20).

Igazá tétel, megigazulás (dikaioó, dikaiosüné)

Bár a *dikaioó* ige, illetve a belőle származó főnevek (*dikaiósis*, *dikaioüné*) a profán görögben is ismertek, nem kétséges, hogy a páli szóhasználat és gondolatvilág háttérében az Ószövetség áll.¹³ A *dikaioó* ige a Hetvenes fordításban jogi fogalom. Jelentése: igaznak nyilvánít, felment, igazságot szolgáltat valakinek. A görög ige a héber *hişqil* (*šādaq* Hifil ragozásban) megfelelője. Alanyai legtöbbször a földi bírói hatalmat gyakorló személyek (vö. Kiv 23,7; MTörv 25,1; Iz 5,23). Néhány esetben az ige Isten cselekvését jelöli. "Közel van, aki igazságot szolgáltat nekem... Íme, az Úris-

¹¹ VARGA ZS., *Újszövetségi görög - magyar szótár*, Budapest 1992, 516.

¹² Vö. F. BÜCHSEL, Art. *katallassó*, ThWNT I., 252-260; H. MERKEL, Art. *katallassó*, EWNT II., 644-650; J. A. FITZMYER, "Reconciliation in Pauline Theology": *To Advance the Gospel: New Testament Studies*, New York 1981, 162-185.

¹³ Vö. G. SCHRENK, Art. *dikaioó*, ThWNT II., 215-223; K. KERTELGE, Art. *dikaioó*, EWNT I., 796-807.

ten megsegít engem, ki mondhat bűnösnek?" (Iz 50,8-9). "Az Úrban igazul meg és dicsőül meg Izrael minden ivadéka" (Iz 45,25). A szövegösszefüggés azt jelzi, hogy az idézett helyeken a *dikaioó* ige már nemcsak jogi értelemben szerepel, hanem Isten szabadító és üdvözítő tevékenységét is kifejezésre juttatja. Fontos tudatosítani, mi az az "igazság", amelynek elismerését vagy érvényre juttatását jelenti a szóban forgó ige. "Az igazság nem egy ideális, ember felett álló abszolút norma, hanem viszonyfogalom. Az igaz megnevezés azt illeti meg, aki egy fennálló közösségi kapcsolatnak megfelelően helyesen viselkedik, vagyis eleget tesz azoknak a követelményeknek, melyek ebből a közösségi kapcsolatból reá hárulnak."¹⁴ A teológiai használatot tekintve az "igazság" (*ḡdāqāh*) a szövetséggel kapcsolatos. Istenre vonatkozólag a választott nép védelmét és megmentését jelenti, hiszen Isten a szövetségben erre kötelezte el magát. A nép részéről az "igazság" a Jahve iránti hűségben, egész konkrétan a törvény parancsainak a megtartásában mutatkozik meg. Az Ószövetség és a zsidó hagyomány a törvényt mindenben teljesítő személyekre alkalmazza az "igaz" jelzőt.

A megigazulással kapcsolatos szavak közül Pálnál a *dikaioó* (igaznak nyilvánít, igazzá tesz) ige és a *dikaioünē* (igazság, megigazulás) főnév a leggyakoribbak. Az arányt tekintve feltűnő azonban, hogy az említett kifejezések a Rómaiakhoz írt levélben többször szerepelnek, mint a többi levélben együttvéve (*dikaioó* 15-ször, a többi levélben 12-ször; *dikaioünē* 33-szor, a többi levélben 24-szer). Viszonylagos gyakoriság mutatható még ki a Korintusiakhoz írt 2. és a Galatákhoz írt levélben. A megigazulásról rendszerező kifejtést a Galata és a Római levélben találunk.

Szent Pál először is határozottan kijelenti, hogy nem a törvény tettei alapján igazul meg az ember (Gal 2,16; 3,11; 5,4; Róm 3,20.28). Hasonló határozottsággal állítja azt is, hogy a megigazulásra mindenki rászorul, hiszen minden ember - a pogányok és a zsidók egyaránt - bűnös: "...a zsidók és a görögök is mind a bűn alatt vannak, amint írva van: 'Nincs igaz ember egy sem' " (Róm 3,10; vö. még Róm 3,23). A megigazulás Isten ingyenes tette Krisztus engesztelő halála által. A megigazulás alapja "Isten igazsága" (Róm 3,21.25), amely a fentebb ismertetett ószövetségi szemlélet alapján Isten üdvözítő cselekvését jelenti. "Nem osztó igazság, amely a tetteket jutalmazza, hanem az ígéreteit kegyelemből teljesítő Isten üdvösséget hozó igazsága".¹⁵ A megigazulás egyrészt a bűnök megbocsátását jelenti: Isten Krisztus

¹⁴ G. VON RAD, *Das erste Buch Mose*, Göttingen 1967, 156. Vö. még G. SCHRENK, Art. *dikaioünē*, ThWNT II, 194-214; K. KERTELGE, Art. *dikaioünē*, EWNT I, 784-796.

¹⁵ S. LYONNET, "La justice de Dieu principe de l'histoire du salut": *Les étapes*, Paris 1969, 40. Az "Isten igazsága" kifejezéshez vö. még P. STUHLMACHER, *Gerechtigkeit Gottes bei Paulus*, Göttingen 1965; K. KERTELGE, *Rechtfertigung bei Paulus*, Münster 1967; FARKASALVY D.,

keresztthalála alapján felmenti bűneitől és igaznak nyilvánítja a bűnös embert (Róm 3,26). A bűnbocsátnak egyetlen feltétele van: a hit, amely bizalommal teli ráhagyatkozás az irgalmas és üdvözítő Istenre (Gal 2,16; Róm 3,27 köv). A megigazuláshoz másrészt a bűntől való tényleges megszabadulás is hozzátartozik. Ez a keresztségben megy végbe. Miután kifejti, hogy a keresztségben szentségi formában részesedünk Jézus halálában és feltámadott életében, Pál kijelenti: "Hisz tudjuk: a régi embert bennünk azért feszítették meg vele együtt, hogy a bűn teste elpusztuljon, s ne szolgáljunk többé a bűnnek. Mert aki meghalt, az igazzá vált (*dedikaiótai*) a bűntől" (Róm 6,6-7; vö. Gal 3,26 köv). A megigazulásnak azonban jövőbeli perspektívája is van. "Mert mi a Lélek által, hitből várjuk a megigazulás reményét" (Gal 5,5).

Összefoglalásként elmondhatjuk, hogy a megváltással kapcsolatos kifejezések használatában nagy a hasonlóság. A vizsgált szavak sokszor együtt, egymást kiegészítve és hasonló értelemben szerepelnek, bár alkalmazásukban kimutatható némi hangsúlyeltolódás. Mindegyik egy kedvezőtlen és emberi szempontból reménytelen helyzet (szolgaság, elnyomatás, ellenséges viszony, bűnös állapot) radikális megváltozását fejezi ki. A kedvező változás miatt, amelyet Krisztus halála tett lehetővé s amely a keresztségben valósul meg, a hívő máris részesül az üdvösség javaiban, de a megváltás teljessége még hátra van. A kiengesztelődéssel kapcsolatos szavak kivételével, amelyek csak múltbeli és jelenbeli vonatkozásban szerepelnek, a vizsgált kifejezések mind a már megvalósult, mind pedig a még remélt megváltás jelölésére szolgálnak. A "kiváltással", a "felszabadítással" és a "megigazulással" kapcsolatos kifejezéseknél a múltra és a jelenre való hivatkozások vannak többségben, a "megmentés" szócsoportjánál ellenben a jövőbeli üdvösség a hangsúlyosabb.

Bár a terminológia vizsgálata által máris képet kaptunk a páli megváltástanról, ennek teljesebb megértéséhez szükségesnek tartjuk, hogy az imént említett alapvető szempontokra (a megváltás előtti bűnös állapot - Krisztus halálának megváltástani jelentősége - a megváltás teljességének reménye) részletesebben is kitérjünk, s az apostol tanítását rendszerező formában is bemutassuk.

(Folytatjuk)

A római levél, Eisenstadt 1983, 12-15; J. N. ALETTI, *Comment Dieu est-il juste? Clefs pour interpreter l'épître aux Romains*, Paris 1991.

Élő Ige

BIBLIAISKOLA

Szent Jeromos Bibliatársulat

A HEGYIBESZÉD III.**Miatyánk****A.) Alap gondolat**

„Ti, ha imádkoztok, ne szaporítsátok a szót”: a helyes imáról szóló szakasz egy hosszabb összefoglaló katekézis középső része a Hegyi Beszéd bensejében (ld. JerFüz 31.sz., Bibliaóra, Bevezetés 2/b), amely a zsidó hitélet három fő megvalósulási formájáról ad tanítást:

- alamizsnálkodás (Mt 6,1-4)
- ima (Mt 6,5-15)
- böjt (Mt 6,16-18)

A tanítás a középpontjában – mint az egész esszenciája és lényege – található a Miatyánk (Mt 6,9-13).

Mind az alamizsnaadásnál, mind az imánál, mind a böjtnél visszatérő felszólítás, hogy ne mások szeme láttára történjék, ne hivatkozzunk vele. A hit belső magatartás, amelynek rejtve kell maradnia (ld. Mt 6,4.6.18). Aki az emberek tetszését keresve külsőségekben éli meg, az az emberi elismerésen kívül nem is számíthat más jutalomra (vö. „ők megkapták már jutalmukat”, 6,16).

A Miatyánk két változatban maradt ránk, egy hosszabb Máténál (Mt 6,9-13) és egy rövidebb Lukácsnál (Lk 11,2-4). A két szöveget összehasonlítva kitűnik, hogy Lukács őrizte meg az eredeti formát:

- Máté megtartotta Lukácsét és kibővítette
- liturgikus törvényszerűség, hogy az ima az idők folyamán inkább bővül, mint rövidül

– lehet, hogy Máté kiegészítése a Márk előtti hagyományréteghez tartozik: a Mk 11,25-ben találunk utalást a Miatyánkra („Amikor azonban felálltok, hogy imádkozzatok, bocsássatok meg, ha valami sérelmetek van valaki ellen, hogy a ti Atyátok is, aki a mennyekben van, megbocsássa nektek vétkeiteket”).

B.) Szentírási szöveg

*A Miatyánk Lukács szerinti
megfogalmazása (Lk 11,2-4)*

Atyánk!
Szenteltessék meg a te neved,
jöjjön el a te országod

Mindennapi kenyerünket
add meg nekünk naponta,
és bocsásd meg a bűneinket,
miképpen mi is megbocsátunk
minden ellenünk vétkezőnek,
és ne vígy minket kísértésbe.

*A Miatyánk Máté szerinti
megfogalmazása (Mt 6,9-13)*

Mi Atyánk, *aki a mennyekben vagy*,
szenteltessék meg a te neved;
jöjjön el a te országod
legyen meg a te akaratod,
amint a mennyben, úgy a földön is.

Mindennapi kenyerünket add meg
nekünk *ma*;
és bocsásd meg vétkeinket,
miképpen mi is megbocsátunk
az ellenünk vétkezőknek;
és ne vígy minket kísértésbe;
de szabadíts meg a Gonosztól.

C.) Bevezetés

1. A gépies ima

Imádkozó: (gépiesen hadarva) Miatyánk, aki a mennyben vagy ...

Isten: Igen, tessék?

Imádkozó: Ne szakíts félbe! Imádkozom ...

Isten: De hiszen te megszólítottál engem, méghozzá egészen gyengéden.

Imádkozó (zavartan, meghökkenve): Én ... megszólítottalak? Áh ... nem, igazán ... nem, egyáltalán nem. Mi csak így mondjuk az imában: Miatyánk, aki a mennyben vagy ...

Isten: Na látod, most újra megszólítottál. Vagyis beszélgetni akarsz velem? Tehát miről van szó?

Imádkozó (újra verkliző hangnemben): Szenteltessék meg a te neved...

Isten: Komolyan gondolod ezt?

Imádkozó (csodálkozva): Mit kéne komolyan gondolnom?

Isten: ...hogyan szenteltessék meg a neved, tényleg ez a kívánságod? Mit értesz ezen?

Imádkozó (meghökkenve): Hogy mit értek ezen? Azt értem, izé...(kelletlenül) ó, te jó ég, honnan kéne azt tudnom hogy mit jelent ez, végülis nem tanultam én teológiát.

Isten: Talán azt szeretnéd, hogy többé ne éljenek vissza a neveddel, hogy ne fogják be azt az emberek saját vágyaik kocsija elé, mint valami ígéslovat, és ne használják föl a nevedet hatalomvágyuk kielégítésére, mások kizsákmányolására, a háborúk igazolására, a gyerekek és az alárendeltek megrendszabályozására. Mi mindent el nem követnek az emberek az én neveddel! Én viszont szeretném hogy a neved – azaz én magam – szentnek, gyógyítónak és üdvöt hozónak bizonyuljon – számodra is – általad is.

Imádkozó (megszeppenve): Áhá, szóval ez ezt jelenti. (nekibátorodva) De folytassuk tovább: Jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratod, amint a mennyben, úgy a földön is ...

Isten: Remek, tehát te ugyanazt akarod, amit én: hogy a betegek meggyógyuljanak, hogy az éhezők jóllakjanak, a rabságban levők kiszabaduljanak, a béke és a jog előnyt élvezzen a gazdaságban, hogy senki ne szoruljon ki a társadalom peremére, hogy egyik a másikban megbízhatson, hogy senki a másikat el ne tapossa, hogy ...

Imádkozó (bosszankodva a szavába vágva): Igen, de miért pont nekem mondd ezt? Nézd csak mit művelnek azok ott fent: a gazdasági vezetők, a politikusok, a bíborosok, a multik...

Isten: Bocsánat, de nem éppen te imádkozol? Nem te kívánod, hogy legyen meg az akaratom, hogy jöjjön el az országom? Én szeretném a te kérésedet teljesíteni, és a mennyet megvalósítani benned, a te kapcsolataidban, a te életfelfogásodban, a világ jövőjéért kifejtett fáradozásodban..

Imádkozó: Teljesen meg vagyok döbbenve, ahogy te engem célbavettél. Tovább imádkozhatok, vagy soha nem érek a végére? – Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma ...

Isten: Igen, a te mindennapi kenyered megvan, és a kolbász és a sajt is, jófajta bor a pincében, színes televízió, autó ...

Imádkozó (gyorsan a szavába vágva): ...ehhez a benzin minden héten drágább lesz! És az egyéb áremelések, az adóemelések ...Hogyan mehet ez így tovább?

Isten: Te nem épp azért imádkoztál, hogy meglegyen a mindennapi kenyeretek és veletek együtt azé a másik körülbelül 25 millió emberé is, aki évente éhenhal?

Imádkozó (megdöbbenve): Hm – – – pontosan ide illik a következő kérdés: – (lassan) Bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek ...

Isten: ... szóval mint például a munkatársadnak.

Imádkozó (dühösen): Ne is halljak róla! Már akkor elkeseredem, ha a nevét meghallom! Ahogyan velem packázik! Tavaly is nyilvánosan blamált! (eltökélten) Nem!

Isten: Tudom, mennyire fáj ez neked. Én tudom, hogy téged a harag, a gyűlölet és a keserűség teljesen beteggé tesz. Szeretnék meggyógyítani. Szeretnék bátorságot adni az első lépéshez.

Imádkozó (vonakodva): Itt még nem tartok.

Isten: Nem gondolod, hogy az imádságod őszintébb lesz?

Imádkozó: De igen... Bocsáss meg ennek ellenére nekem, és segíts, hogy én is megtanuljam a megbocsátást ... És ne vígy minket kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól!

Isten: Semmit sem tennék szívesebben, mint ezt! Én nagyon szívesen megszabadítlak téged önmagad fogságából és a megrögzöttségeidből. Meg akarlak szabadítani a középszerűség diktatúrájától. Meg akarom veled ismertetni országom határtalanságát. Új emberre akarlak formálni. Egyet értesz ezzel?

Imádkozó: Tulajdonképpen igen... ha segítesz benne, (lassan) mert tiéd az ország, a hatalom, és a dicsőség mindörökké. – (hangosan) Ámen!

Isten: Igen, és Ámen. Minden világos! Én mindig veled vagyok.

Imádkozó (egy kis szünet után fellélegezve): Ez volt a leghosszabb és legnehezebb Miatyánk az életemben! Elevenemre tapintott.

2. A Miatyánk legőszibb változata

rekonstruált szöveg

a rekonstruált szöveg visszafordítása héberre

Kedves Édesapám!

Abba

Szenteltessék meg a te neved!

jitkaddes semeka

Jöjjön el a te királyi uralmad!

tabó malkúteka

Add meg a kenyerünket

et lachménú ten lanú

a napi adagot a maga napján!

debar jom bejómó

És bocsásd meg a vétkeinket,

úselach lanú et chóbóténú

ahogy mi is megbocsátunk

ka'aser salachnú

az ellenünk vétkezőknek!

lechajjabénú

És ne vígy minket kísértésbe!

veal teb'énú lenisszajón

3. Az ima részletes elemzése

Az arám „Abba” mint Isten közvetlenebb megszólítása (= apa, apuka) a zsidóknál Jézus korában jelent meg. Korábban (Ószövetség) is nevezték Istent Atyának, de mindig többesszámban (pl. a Sema Jisrael: „Mí Atyánk, mi Királyunk ...”). Az evangéliumi hagyomány tanúsága szerint Jézus – és őt követően az első keresztyének – jobban kedvelték a közvetlenebb „Abba” megszólítást. Példák: Mk 14,36: „Abba, Atyám! Minden lehetséges neked ...”; Róm 8,15: „a gyermekké fogadás lelkét, amelyben azt kiáltjuk: „Abba, Atyánk!” (bizonyos, hogy a Miatyánkra való célzás); Mt 23,9: „Atyátoknak (Abba) se hívjatok senkit a földön, mert egy a ti Atyátok, a mennyei.”

Különösen az utóbb említett helyek tükrözik hatásosan azt a képet, amelyet Jézus az „Abba” megszólítással közvetíteni akart. A tanítványok ki vannak szakítva a családjukból (és itt a patriarchális társadalom családfogalmát kell értenünk), úgy érzik, a korábbi apjuk nincs többé. Ezért apjuk helyett egy mennyei „Abbát” kapnak. Mindenki mást talál a közösségben: testvért, nővért, anyát (Mk 3 33: „Aki Isten akaratát teszi, az az én testvérem, nővérem és anyám) – csak apát nem. A gyöngéden szerető jézusi Istennek a tükörképe a közösség, amelyben az egyes tagok gyöngéden, szeretően érintkeznek egymással. Ott válik megtapasztalhatóvá a mennyei „Abba”.

– „Szenteltessék meg a te neved” (a Miatyánk összehasonlítása az Ez 36,16-28-vel) – A szöveg a szenvedő szerkezettel elkerüli Isten nevének

kimondását. A kérés tartalma: legyen a Te Neved szent. Hogy mit jelent Isten nevének szentsége, az az Ez 36,16-28-ban válik világossá. Ott közli JHWH, hogy az ő nevét, amelyet népe beszennyezett, újra szentté akarja tenni azáltal, hogy újra összegyűjti őket, és új szívet és új lelket ad nekik. Az Isten nevének megszenteléséről szóló ima tehát a beteljesülésnek a kérése, annak, hogy Isten lépjen közbe és újra gyűjtse egybe Izraelt.

– „Jöjjön el a te országod”. Újra kéri a beteljesedést: Isten országának kezdetét, az új Izrael egybegyűjtését, az Úr eljövetelet.

– „Legyen még a te akaratom, amint a mennyben, úgy a földön is” (csak Máténál!). Az eredeti szövegben itt ismét szenvedő szerkezetet találunk: ez is Isten nevének körülírása. A kérés tartalma: „Hajtsd végre üdvözítő tervedet, amelyet a világgal kapcsolatban alkottál”. Isten tervéhez vö. Iz 44,24-28; 46,8-13; 48,14.

Tehát a három első kérés arra vonatkozik, hogy Isten mielőbbb válósítsa meg uralmát.

– „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma”. Az eredetiben szereplő görög szónak, amit „mindennapi”-nak fordítunk, ez a pontos jelentése: minden napnak a maga adagját. Ez utalás a manna-történetre a Kiv 16,4-ben (napi adag). Az az utasítás, hogy csak egy napról gondoskodjunk, a Mt 6,34-ben is megtalálható. Az imádkozó tanítványokra hasonló szabályok érvényesek, mint a pusztában vándorló Izraelre.

– „Bocsásd meg a vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek”. Az ima szövege egyben ezekre a kérdésekre is válaszol: „Isten hogyan bocsátja meg a bűneinket? Hogyan válik ez megtapasztalhatóvá?” A válasz: úgy, ahogy egyik ember a másiknak elengedi az adósságát.

– „Ne vígy minket a kísértésbe”. Ebben a szövegben a kísértéssel kapcsolatban egy ősi bibliai elképzelés tükröződik. A Bibliában ezt olvassuk például: Isten megkísértette Ábrahámot (Ter 22,1). A kérés értelme: „Ne hagyj kísértésbe esni!” Vö. Jak 1,13: Isten senkit sem kísért meg.

4. A Miatyánk a kereszténység legkedveltebb imája. Már korán, egészen kicsi korban megtanítjuk gyermekeinknek, amikor azok a szavak értelmét még fel sem fogják. Sajnos, ez magában hordozza azt a veszélyt, hogy az imát később is csak mint jól betanult verset daráljuk le, oda sem figyelve a szavak értelmére.

A Miatyánk Istene nem a csillagos égbolt fölötti Atya, hanem Ábrahám, Izsák és Jákob történetének Istene, Istene és Atyja Jézus Krisztusnak.

A Miatyánkot csak a változásba vetett szilárd reménnyel eltelve lehet imádkozni. – Az az Izrael, amelyet Jézus újra össze akar gyűjteni, az számunkra a valódi egyház.

Istent a Miatyánkban mint édesapát szólítjuk meg.

6. Miatyánk – mozgásmeditáció

Ősi kultúrákban a liturgia szerves részét képezték-képezik a kultikus, rituális táncok. A nyugati kultúrában a test egy bizonyos merev testtartást vesz fel a liturgikus cselekmények közben. Ugyanakkor tudjuk az Ószövetségi szentírásból, hogy Saul táncolt a próféták között, Dávid táncot lejtett a frigyláda előtt, és a zsoltárokban is visszatérő a felszólítás, hogy táncoljunk.

A szent táncoktól ma már talán sokan idegenkednének, de egyszerű, meditatív mozgásokkal a testünket is bekapcsolhatjuk az imába. Erre kínál lehetőséget a 18. oldalon megadott mozgássor.

D.) Óravázlat

<i>Feladat</i>	<i>Módszer</i>	<i>Eszközök, időtartam</i>
1. Ének: Mi Atyánk	szöveg, kotta és dal- lam: 18-19.o.	kotta, 10 perc
2. Indításul egy szöveg: A gépies ima (ld. Bevezetés I.) Az óraveze- tő és egy másik szereplő felolvas- sák (bemutatják a gépies imát), szembesítve bennünket a minden- napjaink gépiesen végzett, lélek nélküli imádságaival, amikor csak eldaráljuk a „szöveget”, oda sem figyelve, s közben a gondolataink sokszor egészen másfelé kalandoz- nak.	egy résztvevő és az előadó előre felké- szülve előadják a párbeszédet, utána csoportos beszélgetés	szöveg, két szereplő 10 perc
A bemutatás után beszélgetés az imádságról.		
3. „Amikor imádkoztok” – a Mi- atyánk helye a tágabb szövegössz- szefüggésben (ld. Alapgondolat).	az óravezető előadá- sa, a résztvevők jegyzetelnek	jegyzetfüzet, ceruza 10 perc

4. A szinoptikus szövegek összehasonlítása (ld. Alapgondolat)	kiscsoportos munka, utána összesítés az óravezető irányításával	szentírási szövegek, jegyzetfüzet, ceruza, tábla, kréta, 35 perc
5. Az ima részletes elemzése (ld. Bevezetés 3.)	az óravezető előadása, a résztvevők jegyzetelnek	jegyzetfüzet, ceruza, 20 perc
6. Zárógondolatok (ld. Bevezetés 4.)	az óravezető összefoglalja és kiegészíti az órán elhangzott lényeges gondolatokat	jegyzetfüzet, ceruza, 15 perc
7. Mozgásmeditáció (ld. Bevezetés 5.)	az óravezető a résztvevőkkel együtt megpróbálja mozgássorral kísérni az imát, közben magyarázza, korrigálja az egyes mozdulatokat. Ha szükséges, még egy próbát tarthatnak, azután teljesen átélve, meditatív mozgással kísérve elimádkozzák a Miatyánkot	A Miatyánk szövege a megfelelő rajzokkal (ld. 19.o.) fólián (írásvetítő) vagy nagyméretű csomagolópapíron 20 perc

A Szent Jeromos Bibliatársulat budapesti Központjában hitoktatók és érdeklődők részvételével „Élő Ige” címmel **bibliaiskola** működik. Az órákat októbertől májusig minden hónap első hétfőjén du. 5-7-ig tartjuk. A kidolgozott anyagot folyamatosan közreadjuk a Jeromos füzetek állandó mellékleteként. Jelen füzetünk a huszonharmadik óra anyagát tartalmazza.

A sorozatot szeretettel ajánljuk füzetünk Olvasóinak figyelmébe, abban a reményben, hogy sok aktív lelkipásztor és hitoktató számára segítséget fog jelenteni.

Budapest, 1998. szeptember.

Szeretettel:

Vágvölgyi Éva óravezető

Gelley Anna munkatárs, Tarjányi Béla szakmai vezető

Gerhard Lohfink

A Miatyánk

Atyánk, aki a mennyben vagy. A te tanítványaid közössége, a te néped vagyunk, ezért merészelünk Atyánknak, Édesapánknak nevezni téged.

Gyűjtsd össze népedet, és tedd valódi Isten-népévé, hogy így neved az egész világon megszentelődjék.

Kezdődjék meg a te királyi utalmad, amellyel véget ér az ember más emberek feletti hatalma, és egyedüli Urunk te leszel.

Jöjjön el a te országod. Vidd végbe tervedet, az álmod, amelyet mindig is álmoddál, egy igazságos emberi világról, egy világról, amely tele van szépséggel és boldogsággal, egy új társadalomról, amely a te egyházad alakjában növekszik.

Ez a te öröktől való terved, ez a te akaratod: legyen meg a te akaratod.

Mivel szerető Atyánk vagy, kérünk téged: add meg nekünk azt, amire ma az élethez szükségünk van.

A te országod legyen a mi legfőbb gondunk. Ez töltsön el bennünket, hogy ne legyen semmi időnk arra, hogy tervezzünk, hogy állandóan aggodalmaskodjunk önmagunk és a holnapi nap miatt. Gondoskodj rólunk. Add meg ma, egy napra, a mi kenyerünket.

De arra is kérünk téged: bocsásd meg a mi vétkeinket. Tudjuk, hogy mindig adósaid lesziünk és maradunk, hiszen Atyánk vagy. Azt is tudjuk, hogy ezt egyáltalán nem kérhetjük tőled, ha mi a testvérünknek nem bocsátunk meg, nem engedjük el rögtön és teljesen a tartozását.

Éppen mert a te országodnak a mi százalmas történelmünkben kell megvalósulnia, fenyegetnek a kísértések is: az elpártolás kísértése, tanítványságunk feladásának kísértése, a kísértés, hogy az embereket nem lehet jobbá tenni, a világot nem lehet megváltoztatni, a kísértés, hogy a világ mostani állapotát jóként elfogadjuk, hogygy a te egyházadban kételkedjünk, és ne higgyünk többé a te világról alkotott tervedben. Add, hogy ezek a kísértések ne győzzenek le bennünket, add, hogy ne adjuk át magunkat nekik, hanem ments ki belőlük, és a gonosz halálos hatalmából.

Mert tied az ország a hatalom és a dicsőség.

Miatyánk - Ének

Szöveghez alkalmazkodó

4t=4

Mi Atyánk, ki vagy a mennyben.

Mi Atyánk, itt vagy a közelünk - ben.

Mi Atyánk, szent a Te neved. Mi Atyánk, hadd

éljünk Teve-led. Mi Atyánk, jöjjön el a

Te or-szá- god! Mi Atyánk, legyen úgy,

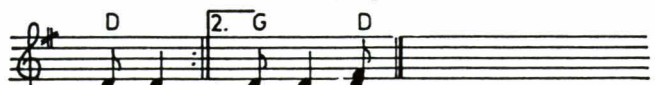
ahogy aka-rod. Akkor majd egy - szer

el-hiszi minden em - ber hogy

szeret minket az Isten, hogy szeret minket az

Isten. Is-ten.

2. *Mi Atyánk, ma is adj ennünk!*
Mi Atyánk, Te vagy a kenyérünk.
Mi Atyánk, szeress és megbocsáss!
Mi Atyánk, ahogy mi, ha kéri más.
Mi Atyánk, védj meg a kísértésben!
Mi Atyánk, magunktól szabadíts meg! – Refr.: Akkor majd...

Miatyánk – Mozgásmeditáció

Mi Atyánk, aki a mennyekben vagy,

szenteltesd meg a te neved;

jöjjön el a te országod;

legyen meg a te akaratod,

amint a mennyben, úgy a földön is.

Mindennapi kenyérünket
add meg nekünk ma;

és bocsásd meg vétkeinket,

miképpen mi is megbocsátunk
az ellenünk vétkezőknek;

és ne vígy minket kísértésbe;

de szabadíts meg a Gonosztól;

mert tiéd az ország,

a hatalom

és dicsőség mindörökké;

Amen

Carlos Mesters

Támpontok a csoportos szentírásolvasáshoz

»*Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen*« (Jn 10,10)

Az előző számainkban megkezdett cikk folytatása: A Jn 4,1-42 csoportos feldolgozása különböző módokon. Fordította Székely István.

II. MÁSODIK MEGKÖZELÍTÉSI IRÁNY: A VALÓSÁGNAK ÚJ ISTEN- ÉS ÉLETTAPASZTALATBÓL EREDŐ FELFOGÁSA

1. *Bevezetés:* A jelenlévők köszöntése után imával vagy énekkel hívjuk a Szentlelket, majd tartunk rövid szünetet.

2. *Cél:* Megpróbáljuk Jézus szemével látni az életet. Jézus valóság-felfogása eltér a samariai asszonyétól vagy a tanítványokétól. Ő észreveszi az életnek olyan vonatkozásait is, amelyeket mások nem látnak.

3. *A magyarázat kulcsa:* A szöveg olvasásakor jól figyeljük meg azt az egészen más módot, ahogyan Jézus látja az életet, és tegyük fel magunknak a kérdést, miért jut Jézus erre az eltérő látásmódra.

4. *A szöveg:* Jn 4,1-42. A felolvasás után tartunk rövid szünetet.

5. *Kérdések:* 5.1 Miben tér el Jézus valóságfelfogása a samariai asszonyétól? És miben tanítványaiétól?

5.2 Miből fakad ez az eltérő felfogás?

5.3 Hogyan fakaszt új életet Jézus valóságfelfogása?

5.4 Mennyiben teszi kérdésessé Jézus az én világszemléletemet (ill. a miénket)?

6. *Kérések:* A szövegből kiinduló spontán könyörgések.

7. *Zsolt 121:* „Az Úr oltalmaz téged, Ő áll jobbod felől.”

Gyakorlati tanácsok

a/ *A víz jelentése:* Jézus elejétől fogva a vízre tereli a szót; Ő itt biztonyára az élet ajándékára és a Lélekre mint ajándékokra gondol, amint e kettőre az Ószövetség is ígéretet tesz (10.v.).

Ezzel szemben a samariai asszony a víz szót kezdettől fogva anyagi értelemben fogja fel (11.v.), így érezhető feszültség jön létre a párbeszédben. Jézus próbálja az asszonyt más értelmezési módra ve-

zetni, az asszony pedig ugyanakkor az egyszerű emberek köznapi értelmzését igyekszik Jézus elé tárni.

b/ *Az Isten imádásának helye:* Az asszony kérdése a szamaritánusok nézetét tükrözi (20.v.), Jézus válasza viszont a zsidókéét, s Ő hangsúlyozza, hogy ez az egyetlen helyes felfogás (21-22.v.). De ezen túllépve kimondja, hogy „eljött az óra”, s ettől kezdve minden ember számára megnyílt az Istenhez vezető út, mert Istent „lélekben és igazságban” kell imádni (23-24.v.).

c/ *Jézus magatartása:*

– Amikor a tanítványok visszatérnek a városból, csodálkoznak azon, hogy Jézus egy asszonnyal beszélget, de nem szólnak semmit (27.v.). Jézusnak nagyobb a belső szabadsága, mint az övék; ennek segítségével túleszi magát azon a tabuként tiszteletben tartott felfogáson, amely a férfiaknak tiltotta, hogy (nyilvános helyen) szóbaálljanak egy asszonnyal, főleg szamaritánussal.

– A tanítványok azért mentek a városba, hogy élelmet vegyenek (8.v.); amikor azonban az étellel visszatérnek, Jézus nem akar enni, sőt azt mondja: „van más ennivalóm”. Ez a megjegyzése ismét zavarba ejti őket (31-34.v.).

d/ *Az aratás ideje:* Mindenki úgy tudja ekkor, hogy kb. négy hónap múlva lehet aratni; Jézus viszont azt mondja, hogy a mezők már kifehéredtek, azaz megérték az aratásra (35.v.). Nyilvánvaló, hogy Ő másként látja a dolgokat. Képes megérteni az idők jeleit, észrevenni Isten rejtett felhívását az eseményekben és a történelemben.

e/ *Hogyan jut arra Jézus, hogy másként fogja fel a valóságot, mint a samariai asszony, mint saját tanítványai, mint a zsidók, mint általában az emberek?* A valóságnak ez az új módon való látása váratlanul merül fel benne az asszonnyal való beszélgetés közben; még az evésről is megfeledkezik, és egyetlen vágya arra hallgatni nagy figyelemmel, amit az Atya kíván tőle: „Van nekem ennivalóm, amiről ti nem tudtok” (32.v.).

Ez a másság Jézus gyökeresen új Isten-tapasztalatán alapszik, amelyben átéli, hogy Isten az Ő *Atyja*: „Az én eledelem az, hogy annak akaratát cselekedjem, aki küldött engem, hogy elvégezzem az ő művét” (34.v.).

Istennek ilyen új, az Ő *Atyjaként* való megtapasztalása révén Jézus új szemmel látja az Őszövetséget (‘víz’); ennek tükrében másként tárul fel előtte Istenhez vezető utunk is („lélekben és igazságban”), és megváltozik az emberekkel (így pl. a samariai asszonnyal) való személyes kapcsolata; végül ez a tapasztalat a természeti jelenségeknek is új értelmet ad az ő számára (aratás, víz). Istennek *Atyjaként* való megtapasztalása új élet forrása.

(Folytatjuk)

INNEN-ONNAN

A jeruzsálemi Izraeli Múzeum a legújabban felfedezett emlékek között több érdekes *numizmatikai leletet* állított ki. Közéjük tartozik 18 db, egyenként közel fél kg tömegű ezüstitomb; ezeket Kr.e. 1000 táján a tengerparti Dór városban (a későbbi Cézareától mintegy 10 km-re északra, ld. pl. Józs 11,2; 12,23) egy ház udvarában ásták el, cserépedénybe rejtve. Egy másik titkos kincstárolót Cézareában fedeztek fel, ahol egy malom felső köveként használt bazalttomb üregében 99 aranypénzt találtak a Kr.u. 344 és 402 között uralkodott császárok képeivel; a pénzverő helyek: Antióchia, Nikomédia, Konstantinápoly, Milánó, Róma és Lyon. Az Izraeli Múzeum korábbi gyűjteményében van olyan ezüst drachma is, amelyt Kr.e. 370-ben (tehát a perzsa uralom idején) Jeruzsálemben vertek, s egyik oldalán egy szárnyas kerékben ülő pogány isten-alak látható. (*Holyland*, 1998.febr.-márc.)

A Bulletin Dei Verbum 1998/1. száma fő témaként az *elmékedő szentírásolvasással* foglalkozik. A vezércikk *Heinz Schürmann* biblikus professzor lelkipásztori tapasztalatait is tömörítő könyve (Ein Jahr der Jesusbegegnung, 1997) alapján javasolja, hogy egész napi tevékenységünket egy egyszerű fohász folyamatos ismétlésével emeljük magasabb szintre (Jézus-ima, pl. »Uram Jézus Krisztus, irgalmazz nekem«; vagy, pillanatnyi elfoglaltságunkhoz, élményünkhöz kapcsolódva: »...irgalmazz neki!«). Mindezt a Szentíráson (pl. a napi evangélium szövegén) alapuló reg-

gelenkénti elmélyült ima töltheti meg gyümölcsöző tartalommal. A reggeli elmékedés előkészítésére H. Schürmann javasolja, hogy előző este olvassuk el figyelmesen a következő napi szentírási szöveget, és a számunkra legtöbbet mondó 3-5 gondolatot írjuk le röviden (pl. Mt 5,43-48-hoz: »Aki Rád hallgat, nem azt hallja, amit általában mondanak«; »Te imádkoztál azokért, akik a keresztre feszítettek«; »Te felebarátomként ellenségemet állítod elélem« stb.). – Olvashatjuk *Johannes Cassianus* egyházatyja (kb. 365-435) buzdító írását, amely a legkülönbözőbb lelkiállapothoz egyaránt jól illő fohásként Zsolt 70,2-t ajánlja: »Istenem, jöjj segítségemre; Uram, siess, segíts meg engem!« – *Daniel Kosch* cikke azt mutatja be, hogy a Katolikus Bibliaszövetség 1996. évi hongkongi világkongresszusa talán kevesebb konkrét határozatot fogalmazott meg, mint az előző (a bogotai, 1990-ben), de jobban igazolta és elő is segítette a Szentírás egyre mélyülő, a sokrétű valóságra fényt derítő megértését (pl. Jn 4,1-42 ismételt átértelmezésével, magában a Biblia szövegében rejlő együttérző lelkület bemutatásával). A szerző néhány gyakorlati következtetése: az egyházi élet és az evangélizáció gyakorlati gondjai nem homályosíthatják el a Szentírás lelkületét; a bibliaapostolság fő teendője: segíteni a közös, a mindennapi élethez kapcsolódó hívő szentírásolvasást; ezenkívül tovább kell még keresni a más vallásokkal, kultúrákkal folytatandó párbeszéd útjait.

Olofsson Placid OSB

A Szentírás a szenvedésben (5)

Előadás a Bibliaközponthban, 1996. máj. – Folytatás.

Tehát az első szabály ez volt: a szenvedést nem szabad dramatizálni.

A második: az örömeket meg kell keresni.

A harmadik szabály: ne a saját kiválóságunkat, saját ártatlanságunkat hangoztassuk örökké. Megint csak hallatlanul örültem, amikor egy fogolytársam odajött hozzám, és azt mondta, hogy erről az Úr Jézus egy példabeszédet is mondott. – Melyiket? – kérdeztem. – Hát a farizeus meg a vámost. A farizeus egyebet sem csinál, csak dicsekszik az Úristennek, hogy ő milyen kiváló, még azt is megköszöni, hogy köszönetet mond Istennek, s nem olyan, mint az oszlop mögött az a gazember. Csak az az utolsó mondat ne lenne ott a példabeszéd végén, hogy az a gazember megigazultan ment haza, nem úgy, mint az a szent ember. Nem érdemes tehát dicsekedni, nem érdemes a saját tökéletességünkkel eltelni! – Hogy ezt egy fogolytársam találta meg a Szentírásban ehhez az aranyszabályhoz, az számomra valami csodálatos öröm forrása volt. Egy másik szöveg a Mt 23,12: »Aki magát felmagasztalja, megaláztatik.« Ez többször is szerepel az evangéliumokban. Ez könnyebben megérthető volt. De hogy a farizeusról és vámosról szóló példabeszédet így értékelték ki, annak nagyon tudtam örülni!

A negyedik szabályhoz is szeretnék még néhány idézetet mondani, amit szintén ott találtak meg, ott abban a csodálatosan nekünk ajándékozott Szentírásban. Az egyik az volt, hogy a hívő ember Jézussal együtt szenved, tehát mennyivel könnyebb a hívőnek a szenvedés, mint a hitetlennek: »Isten fiai vagyunk, Krisztus társörökösei, előbb azonban szenvednünk kell vele együtt, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk« (Róm 8,5). Ha ezt egy fogoly találja meg, és hozza oda nekem, azért az elég nagy dolog! A másik a 2 Kor 1,3 volt: »Amilyen bőven részesülünk Krisztus szenvedésében, olyan bőven árad ránk Krisztus által a vigasztalás is.« Erre is ott találtak rá. Annak is nagyon örültem, amikor valaki az 1 Jn 5,4-gyel jött hozzám: »A győzelem, amely diadalt arat a világon, a mi hitünk.« Ez is nagyon találó volt.

Be kell azonban vallanom egészen férfiasan, hogy amikor ezt a négy szabályt már »meguntuk« keresni, akkor egy ötödiket vettünk elő, amelyet abban a szituációban nem kis merészség volt sorra venni: a hálaadás gondolatát. Sok mindenért kell hálát adnunk a Jó Istennek; és hogy miért, elkezdjük ezt is megkeresni a Szentírásban. De hogy mennyire szükséges a hálaadás, ezt már valahogyan az Úr Isten nem engedte meg nekünk felfedezni, mert amikor ebben megállapodtunk, a rákövetkező napon szétzavartak bennünket: az egyiket ide vitték szállítmányra, másikat oda vitték... Akkor azonban már alig volt egy-két olyan ív a Szentírásunkból, amely ne lett volna ronggyá olvasva.

Befejezésül szeretnék még valamit elmondani a Szentírással kapcsolatban. Ez nemrégiben történt, úgy 5-6 évvel ezelőtt, amikor már régen itthon voltunk. (Kb. 40 esztendeje jöttünk haza, én 1955 nov. 25-én. Hazajövetelünk időpontja is érdekes. Nem keresgélek csodát sehol sem, de tessék nekem azt megmagyarázni, hogy 10 esztendő után miért éppen szeptember 24-én írtuk alá, hogy hazajöhetünk? Fogolykiváltó Boldogasszony napján! Vannak ilyen csodálatos véletlenek. Persze 55-ben ez azért nem olyan gyorsan ment, csak november végére értem haza. Mire a Szovjetunióban leadminisztrálnak valamit, addig belehal az ember.)

Nos tehát, néhány évvel ezelőtt, talán 5-6 esztendeje véletlenül összeházasítottam egy fogolytársammal az utcán. És ő, jó 30 évvel azután, hogy a lágerben együtt voltunk, azt mondta: »Emlékszel-e még, hogy mit mondtál el nekünk az Őszövetségi szentírásból, Izajás könyvéből? Azóta annyiszor eszembe jut és olyan sokszor segít nekem az életben. Emlékszel rá, hogy mi volt az?« Én bizony nem emlékeztem már rá, hiszen annyi mindent beszéltem nekik itt is, ott is, amott is, szóval bevallottam, hogy nem emlékezem. Akkor ő így szól: »Azt mondtad el, hogy »A tenyeremre rajzoltalak téged, hogy mindig a szemem előtt légy...« (Iz 49,16). Lám, milyen nagy dolog, hogy egy ilyen szentírási szöveg 30 év után is elevenen él valakiben, aki kiállta azokat a szenvedéseket. És ő maga mondja el, hogy nemcsak ott segített neki, hanem utána is, egész életében...

A lényeg tehát az, hogy a Bibliának óriási szerepe volt a szenvedéseink idején, és abban, hogy 1953-ban előtűnt kb. 3200-an hazajöttek, 1955-ben mi 3314-en. 35 ezren voltunk kint, és kb. 6500-6600-an jöttünk haza, a többi mind meghalt. Azóta lassan megöregszünk mindannyian, nem vagyunk már többen 1100-1200-nál, de az Antall-éra

alatt elkezdtük, hogy a Szent Imre templomba, ahol kisegíték, összehívtuk a túlélőket november utolsó szombatján hálaadó szentmisére (mind a két fázisban, 53-ban is november utolsó napjaiban jöttek haza, és 55-ben mi is november 25-én értünk haza). Nagyon-nagyon jól esett, hogy több mint 550-en, majdnem 600-an eljöttek az egész országból. Talán 50-egynéhányan még áldoztak is a szentmisén. Persze ott voltak protestánsok, katolikusok, hitetlenek, mindenféle emberek.

Most hadd mondjak még valamit az ökumenizmusról. Fogságunk idején az egyházakban alig volt még szó az ökumenizmusról, de a lágerben ökumenizmus volt, mert én egyedül voltam. Amikor például ez a Szentírás a kezünkbe került, a felét mindjárt odaadtam N. Sanyinak, aki evangélikus lelkész volt, ő az ő részéből adott a más felekezetűeknek. De bocsánat, be kell vallanom őszintén, hogy nem volt egészen a fele, amit odaadtam. A nagyobbik fele nálunk maradt. (Majd az Úr Istennél el kell számolnom ezzel!) Egyszer egy protestáns rabtársam odajött és megkérdezte: »Meggyóntatsz engem is? Református vagyok.« – »Mi akadálya van? – feleltem. Ha megbánod bűneidet, még fel is oldozlak!« A 10 esztendő alatt voltak ott püspökök és papok is, de volt 3 hónap, amikor mindenkit elvittek mellőlem, teljesen egyedül voltam, és nem tudtam a szentgyónásomat elvégezni. Így aztán egy Debrecen környékére való református lelkészhez mentem oda: »Tudom, hogy nem tudsz engem feloldozni, de azért hadd gyónjak meg neked, mert jó egy kicsit megbeszélni a lelki dolgokat.« Nem oldozott föl, de azért nagyon jó gyónás volt... Azt meg, hogy én a reformátusokat és evangélikusokat feloldoztam, bizonyára nem rója fel nekem senki sem... És hogy kiket áldoztattam meg, arról meg igazán fogalmam sincs. Keresztlevelet nem kértem senkitől sem... Ilyen volt a lágerben a gyakorlati ökumenizmus.

Egyébként ez az N. Sanyi nagyon hívő ember. Megírta a memoárjait, még kéziratban elküldte nekem, azóta meg is jelent nyomtatásban egy vastag kötetben. Az első két részt – amit még kéziratban elolvastam – bevallom bűnbánóan: vallásosabban írta meg, mint ahogy én megírtam volna. Szünet nélkül idézett a Szentírásból, az Igét fűzte mindenhez. A harmadik részt, amely hazaérkezésünkől (1955-ben együtt jöttünk haza) az 1992-ig terjedő időszakról szól, csak akkor láttam, amikor megajándékozott a kész könyvvel. Ezt kezdtem hát el gyorsan olvasni – de megdöbbsentem. Ebben a részben annyi keserűség, annyi fájdalom van, mert csak 1992-ben rehabilitálta az egyháza.

Ezen egészen elcsodálkoztam. Nekem eszembe sem jutott, hogy az egyházam rehabilitáljon. Miért lett volna erre szükség? Nekem az egyházzal semmi bajom nem volt, engem nem kellett rehabilitálni. Az egyháznak sem, és a rendemnek sem. Azt pedig, hogy a kommunista pártunktól és a kormányunktól nem kértem rehabilitációt, vagy a Szovjetuniótól, Moszkvától, az csak természetes: odáig nem süllyedtem. Édes Jó Istenem! Neki azonban szüksége lett volna erre, mert enélkül nem lehetett lelkész. 1955 végén, 56 elején Magyarországon nem volt olyan evangélikus gyülekezet, amely valakit, aki 7 évet a Szovjetunió börtöneiben töltött és hazajött, megválasztott volna lelkészévé. El kellett mennie segédmunkásnak!

Ami azt illeti, én is voltam segédmunkás egy mosodában, két évig, utána már rangom is volt: mosodavezető voltam 20 évig. Azt mondta a párttitkár, hogy ez itt egy lekipatyolat, meg ilyen-olyan Patyolat... (Nem is annyira buta, gondoltam, mint amilyennek lennie kellene!) Persze, én, amikor segédmunkás voltam, akkor is fölszentelt pap voltam. A Sanyi barátom meg csak segédmunkás volt. Volt neki egy felesége, az is segédmunkás volt, volt 2 kislánya, azok meg árvaházban voltak. Szóval óriási különbség volt kettőnk életében! Nem csoda hát, hogy 50-szer, 60-szor is hálát adok a jó Istennek azért, hogy katolikus lehetek, hogy bencés lehetek, hogy pap lehetek, hogy 10 esztendő ott kint letölthettem, és hogy most itt lehettem ebben a körben és ezt itt elmondhattam. Dicsértessék a Jézus Krisztus!

(V é g e)

*ó minden oly relatív
minden egyszerre emel fel
és taszít le újból
mert az Igazság oly nehezen megfogható
de bennünk él a vágy
és ébred a szunnyadó
szeretet*

Gerber Erzsébet

OLVASÓINK KÉRDEZIK

A kérdésekre Dr. Székely János docens válaszol

Kérdés: A Ter 1,27 szerint Isten az embert „saját képmására, férfinak és nőnek teremtette”. Értelmezhető-e a mondat első fele a héber szöveg alapján úgy, hogy az Istenben öröktől fogva létező Jézus emberi természete volt a »minta«?

Válasz: „Alkossunk embert a mi képünkre és hozzánk hasonlónak, és uralkodjanak...” (Ter 1,26). Ennek a mondatnak a pontos értelme régóta foglalkoztatja a Biblia olvasóit. A szöveg ugyanis nem jelzi világosan, hogy miben képmása, hasonmása, ikonja Istennek az ember. Az a magyarázat, amely ezt a hasonlóságot az ember értelmében és akaratában látja (vö. pl. Sír 17,7), késői és másodlagos.

A szöveg eredeti értelméhez közelebb jutunk, ha emlékeztünkbe idézzük, hogy az Ókor embere igen gyakran úgy képzelte, hogy az embert valamelyik istenség alakjához hasonlónak formálták (pl. Ovidius, Met. I,83; Gilgames I,80. sor). A Biblia szövegei is azt sejtetik, hogy Izrael az Istent emberhez hasonlónak gondolta el (Ez 1,26: „a magasban egy emberhez hasonló lény”; vö. Ám 4,13; 9,1; Iz 6,1; Kiv 24,10).

A szentírási szövegnek gondja van arra, hogy mégis éles határt húzzon meg Isten és ember között, kissé csökkentse ennek az Isten-hasonlóságnak a mértékét. Feltehetően ezért fűzi hozzá a »képmás« szóhoz a »hasonló« kifejezést (az ember csak [távrol] hasonlít Istenre), és ezért teszi többes-számba a mondatot: „a mi képünkre...” Isten az isteni udvartartásban, az istenek tanácsában szól, és a mennyei lények hasonlóságára alkotja az embert. Erre utal a 8. zsoltár is: „Szinte istenné titted, dicsóséggel és fénnel koronáztad” (Zsolt 8,6, a héberben). A Hetvenes görög fordítás az »isten[ek]« szót itt „angyalok”-kal fordítja (ld. a KNB-ban is!). Vagyis nem közvetlenül Istenhez hasonlít az ember, csak a mennyei angyalokhoz.

Az ember Istenhez való hasonlóságának leglényegesebb eleme (a tertium comparationis) azonban mégsem annyira ez

a kissé archaikus elképzelés Isten és ember külső hasonlóságáról, hanem az uralkodás. Az ember Istenhez hasonlít, mert ő a teremtés koronája, a világ ura: „Dicsőséggel és fénnel korozáztad, ...lába alá vetetted minden művedet, ...a mező vadjait, ...” (Zsolt 8,6-8). „Teremtsünk embert... magunkhoz hasonlóvá, ők uralkodjanak a tenger halain...” (Ter 1,26).

A babiloniak a királyt nevezték Marduk képmásának, Egyiptomban (az Újbírodalom idején) a fáraókat hívták egy-egy isten képének. A bibliai szöveg szerint minden ember Isten képe, és a teremtett világ ura. Élesen szemben áll itt a teremtéstörténet a mezopotámiai mítoszokkal (pl. Atrahasis), amelyek szerint az istenek a maguk kiszolgálására, kultikus rabszolgának alkották az embert.

 Kérdés: A fenti mondat két része között van-e összefüggés, vagy csak egyszerű mellérendelt mondatok? T.i. ha van összefüggés, ennek a házasság szempontjából van nagy jelentősége (a házastársak egymás iránti szeretete akkor ezek szerint Isten feltétlen, a másik fél hűtlensége ellenére örök szeretetének képmása, amint erre több helyen a próféták és az Ef 5,21-33 is utalnak).

Válasz: A masszoréták által pontozott héber szöveg vesszőt tesz az isten hasonlóság és a »hímneművé« ill. »nőneművé« való alkotás közé. A him- és nőneműség a szövegben inkább a szaporodás áldásával van kapcsolatban (éppúgy, mint az állatok megteremtésénél). A Biblia embere óvakodott attól, hogy a nemiséget az isteni léttel kapcsolatba hozza, mert a termékenységi vallások (pl. a Baál kultusz) pontosan ezt tették a kultikus prostitúció gyakorlatában. Mindez azonban nem zárja ki azt, hogy a kinyilatkoztatás teljességéből, Krisztusból visszanézve, az Ő fényében, felismerjük, hogy a férfi és a nő szerelme Isten végtelen szeretetének földi képe és hordozója, azaz szentsége.

*Ez a tündérmese, ami az életem,
szebb minden költeménynél* (R.L.Stevenson)

A Szentírás az életemben

Előző számunkban kértük Olvasóinkat, írják meg a Szentírással kapcsolatos élményeiket, tapasztalataikat. Örömmel olvassuk olvasóink válaszait, és szívesen megosztjuk másokkal is.

[3.] Sokáig nem értettem a „Példabeszéd a tíz szűzről” című fejezetet a Szentírásból (Mt 25,1-13). Valahányszor ez az ige hangzott el a szentmisén, mindig vártam, hogy a pap elmagyarázza az értelmét: Miért nem adtak az okos szűzek a magukéból olajat a balgáknak? Ez keresztényietlennek tűnt a szememben. Hiszen ettől függött az üdvösségük: hogy bemehetnek-e a menyegzőre!

De a szentbeszéderek erre soha nem tértek ki. Mindig az utolsó mondatot fejtették: „Virrasszatok tehát, mert nem ismeritek sem a napot, sem az órát.”

Végül, egy lelkigyakorlaton kértem és kaptam magyarázatot, és végre világos lett előttem a példabeszéd értelme: Vannak dolgok, melyeket közvetlenül nem adhat át egyik ember a másiknak. A saját élet-szentségét, erőnyes és buzgó élete eredményét-olaját...

Ez számomra különösen fontos és hasznos igazság, mert rávilágított egy állandó felfogásbeli és magatartásbeli hibámra: túlságosan gyengének és gyámoltalannak éreztem magam – gyakran még most is – ahhoz, hogy bűneimet, hibáimat leküzdve előrehaladjak a lelki életben. Ezért gyakran fordultam papokhoz segítségért, tanácsért problémáim megoldásához. Ilyenkor mindig azt a választ kaptam, hogy problémáimat egyedül kell megoldanom. Csalódást, keserűséget váltott ki belőlem az ilyen válasz – úgy éreztem, magamra hagynak azok, akinek hivatásuk a hívek lelki segítése...

Most azonban, az igemagyarázat hatására felfogtam végre, hogy igazuk van. Senki nem élheti le helyettem az életemet. Sorsomat, keresztemet vállalva egyedül kell helytállnom. Vagyis: saját lámpásomba nekem kell „kitermelni” az olajat... Egy szent, vagy legalábbis nálam nagyobb fejlődést elért lélek – pap – közelségétől, szavaitól még nem válok szentté – vagy szerényebben szólva: jobba. Ehhez a későbbiekben lelkiolvasmányaim során a következő kulcsmondatot találtam:

„Meg kell *érteni* Jézus tanítását, *hinni* kell benne, és *tettekre váltani*.” Mindhárom igealak saját erőfeszítést kívánó feladatot jelez. *Egyedül* kell véghezvinnem. Illetve: ez az egyedül mégsem pontos. „Csak” annyi igaz belőle, hogy nem emberi, hanem isteni segítséget kell kérni hozzá. De azt gyakran.

Mindebből az is következik számomra, hogy nem baj, ha az ember első olvasatra vagy hallásra nem ért meg egy igét, egy tanítást. Lehet és kell gondolkozni, kérdezni, olvasni – a Szentírálek előbb-utóbb megjutalmazza törekvésünket, és megkapjuk a helyes választ.

(V. M. Rákoskeresztúr)

* * * * *

Elég gyorsan rá kellett jönnöm, hogy a nagyobb eseményeknél azokra, akikben bíztam, akiktől segítséget reméltem, sohase számíthatam, mindig csak Rád.

»Ha az Úr nem nyújtott volna segítséget,
már-már a némaság helyén lakoznék a lelkem.«

Zsolt 94,17

Amikor ezt felismertem, eleinte kis keserőséggel mondtam ki magamban, aztán egyszercsak rádöbrentem, hogy hiszen ez nem keserűségre és szomorúságra ad okot, hanem diadalra: nem egy gyöngé ember, hanem Te, a mérhetetlen hatalmú Isten vagy az erősségem.

»Te vagy az én erősségem és menedékem« Zsolt 71,3

»Bízom és nem félek,

mert erőm és ujjongó dalom az Úr. « Iz 12,2

»Mert a hegyek eltűnhetnek,

és a halmok meginoghatnak,

de kegyelmem nem tűnik el tőled.« Iz 54,10

»Ha azt mondtam: „Inog a lábam”,

megsegített a te irgalmad, Uram.« Zsolt 94,18

Most már nincs bennem tüske, mert ha ők mellém állnak, akkor nem látnék ma sem tovább az orromnál. Hálás vagyok, hogy ellökték a kapaszkodó kezem, mert különben nem kényszerültem volna arra, hogy megkeressem Azt, aki az igazi támasz. Fűszálakba kapaszkodtam és azok elszakadtak, hogy a kezem a tényleges támaszt, a Kősziklát keresse meg.

»Bízzatok az Úrban örökkön-örökké,

mert az Úr örök Kőszikla.« Iz 26,4

Ha az ember fáramászás közben rálép egy vékony ágra és az rögtön letörik, mielőtt ránehezedne, az nem veszélyes. Az a veszélyes,

amikor úgy néz ki, hogy megtartja, és amikor rajta áll, akkor törik el alatta.

»Átkozott az az ember, aki emberben bízik,
és testet tesz támaszává.« Jer 17,1

»Boldog az az ember, aki az Úrban bízik,
és az Úr lesz bizodalma.« Jer 17,7

»Mikor a tisztátalan lélek kimegy az emberből, pusztá helyen jár és nyugalmat keres. Ha nem talál, azt mondja: Visszatérek házamba, ahonnan kijöttem. Amikor odaér, kisöpörve és feldíszítve találja. Erre elmegy, hoz magával hét másik lelket, magánál gonoszabbat. Bemennek, és ott laknak. Annak az embernek sorsa pedig rosszabbra fordul, mint előbb volt.« Lk 11,24-26

Minél magasabbra mászunk a meredek hegyoldalon, annál veszélyesebb a lezuhanás. Minél közelebb kerülünk Hozzád, annál veszélyesebb a visszaesés. Talán Júdásnál is ez lehetett a baj: a régi életében olyan volt, amilyen, mint mindenki, lopott, csalt, hazudott stb. Aztán megfordult, ezt elhagyta. Isten közelében élt. Erről a szintről visszaesni ugyanoda, ahol volt, egyenlő a halállal. Mint amikor valaki egyenes földön jár és megbotlik: fölkel és továbbmegy. De aki felfelé kapaszkodás közben botlik meg, az leesik. Minél feljebb volt már, annál veszélyesebb a zuhanás, annál kisebb az esélye, hogy fel tud kelni.

[Havva]

Továbbra is kérjük kedves Olvasóinkat, Tagtársainkat, valamint a bibliaapostolképző szemináriumok résztvevőit, írják le és küldjék el szerkesztőségünknek

Szentírással kapcsolatos élményeiket, tapasztalataikat, amelyeket egyéni vagy közösségi szentírásolvasás ill. bibliaórán való részvétel (bibliaóra-vezetés) során szereztek.

Érdeklődve várják beszámolóikat a szerkesztők:

Székely István, Vágölgyi Éva és Tarjányi Béla

TÁRSULATUNK ÉLETÉBŐL

Társulatunk 1998. évi 1. rendes közgyűlése szept. 14-én nem volt határozatképes, ezért a **2. rendes közgyűlést** szept. 24-én de. fél 11-re hirdetjük meg. Ez a közgyűlés a résztvevők létszámától függetlenül határozatképes lesz.

A budapesti **Jeromos esték** programjai: Október 14-én **Keresztes Pál** teológiai tanár, siklósi plébános előadása: »Természeti csodák az evangéliumokban.« – November 11-én **Cseri Kálmán** református lelkipásztor előadása: »Miért szükséges újjászületnünk?« – December 9-én **Rokay Zoltán** egyetemi tanár előadása: »Szent Pál apostol és Ovidius«.

Társulatunk *pécsi összejövetelei* (a Szent István téri Zárdatemplom hittantermében): *felhőtteknek* minden hó 3. hétfőjén 18 órakor, *ifjú-sági bibliaóra* minden hétfőn 17 órakor.

Tagságunk egy kis csoportja minden második héten [az év páros péntekjein du. 5-6-ig a Bibliaközpontban] **imaórát** tart, hogy Isten áldását kiesdje munkánkhoz, és imáiba foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jötevőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába. *A szentségimádások időpontja és az elmélkedések témája* SZENTLÉLEK ÉVÉBEN: a 1998. októbertől decemberig: A LÉLEK AZ ÚJ ÉLET FORRÁSA: okt. 2: Róm 8,2-4; okt. 16: 1 Tessz 1,6-7a; okt. 30: 1 Kor 1,7-8; nov 13: Róm 8,22-25; nov. 27: Róm 8,26-27; dec 11: 1 Kor 12,7-11; dec 29 (az ünnepek miatt áttéve keddre): Te Deum – Hálaadás! Csel 13,14.

Az a támogató együttműködés, amely megnyilvánul Társulatunk Tagjai és füzetünk Olvasói részéről levelek, javaslatok, kritikák, kétékezi segítség, ima, tagdíj, adomány és még sok más formában, igen nagy örömmel tölt el, és ezúton is szeretném mindezt a magam és mindannyiunk nevében ismételtelen szívből megköszönni!

Tarjányi Béla

LEGÚJABB KÖNYVEINK:

- ❖ **Szentírásmagyarázat az Egyházban** – a Pápai Biblikus Bizottságnak, a katolikus bibliatudomány művelése terén a legfőbb tekintéllyel rendelkező tudományos testületnek rendkívül értékes nyilatkozata, mely eligazítást ad a katolikus hívek, bibliakutatók, lelképásztorok és főpásztorok számára a szentírásmagyarázat művelésének helyes és vitatható módjairól. A francia-olasz-német nyelven 1993-ban megjelent eredeti szöveg magyar fordítását veheti most kézbe a magyar olvasó. (Szt. Jeromos Bibliatársulat, 1998) Ára: 320,- Ft.
- ❖ **Mócsy Imre S.J., MI A BIBLIA?** – A világszintű magyar jezsuita biblikus professzor legendás sorsú biblikus szakkönyveinek egyike, amely az üldözések idején gépelt formában terjedt (tananyagként szolgált a kistarcsai börtön-teológián is). (Szt. Jeromos Bibliatársulat, 1998) Ára: 340,- Ft.

EGYÉB KIADVÁNYAINK:

- ❖ **Ó- és Újszövetségi szentírás [Káldi-Neovulgáta]** (Szt. Jeromos Bibliatársulat, 1997) A zsebbiblia ára: 1400,- Ft (egyházi közösségeknek 1050,- Ft); a kisebb méret 1320,- Ft (egyházi közösségeknek 990,- Ft), ld. részletesebben a borítón.
 - ❖ **Vágvölgyi Éva, Csendes percek.** Ára: 580,- Ft.
 - ❖ **Ó- és Újszövetségi szentírás (Sz.I.T.)** Ára: 1.800,- Ft.
 - ❖ **Tarjányi Béla: ÚJSZÖVETSÉGI ALAPISMERETEK 1-2.** kötet (Szt. J. Bibliatársulat, 1996.) Ára *kötetenként*: 400,- Ft.
 - ❖ **A. Hecht, Közös utunk a Bibliához** – A közösségi bibliaolvasás formái, módszerei (Szt. J. Bt.) Ára: 200,- Ft.
 - ❖ **W. Radl, Galata levél, STUTTGARTI KISKOMMENTÁR 9,** (Szt. J. Bt.) Ára: 230,- Ft.
 - ❖ **B. Mayer, Filippi és Filemon-levél, STUTTGARTI KISKOMMENTÁR 11,** (Szt. J. Bt.) Ára: 240,- Ft.
 - ❖ **Otto Knoch, 1. és 2. Tesszaloniki levél, STUTTGARTI KISKOMMENTÁR 12,** (Szt. J. Bt.) Ára: 220,- Ft.
 - ❖ **Pollák-Kaim, Héber-magyar szótár** (reprint) Ára: 1400,- Ft
 - ❖ **Vágvölgyi Éva, Az aranyvirág** – mesék kicsiknek és nagyoknak (Szt. J. Bt. 1992). Ára: 180,- Ft.
 - ❖ **Jézus nyomában a Szentföldön** (album 144 beragasztható képpel) (1992) Ára: 380,- Ft.
-
-

Isten Szava

Éves hozzájárulás (postaköltséggel): 400 Ft

Tízhúrú hárfa

*»Új éneket énekelek neked, Istenem,
tízhúrú hárfán játszom színed előtt.«*

Zsolt 144,9

*Ha egy dalnak vége van, az szomorú.
De ha egy új ének követi,
 mégghozzá amit »tízhúrú hárfán« játszanak,
 az már örömteli dolog.*

Vajon mi lehet ez a »tízhúrú hárfa«?

*»A lélek a tízezerbőrű tűz gyermeke,
 pyripais myriodermatikus« (Hamvas)*

Lehet, hogy a tízhúrú hárfa azt jelenti:

egész lelkemmel?

*Hogy a lélek teljessége, egésze az a hangszer,
 amin játszani, zenélni fogok Neked?*

*»Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből,
teljes lelkedből, teljes elmédből
és minden erődből.« Mk 12,30*

Havva

örökre megmarad
